

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1962-1963.

28 MARS 1963.

Proposition de loi portant le statut des objecteurs de conscience.

RAPPORT

FAIT AU NOM DES COMMISSIONS REUNIES,
DE LA JUSTICE, DE LA
DEFENSE NATIONALE, DE
L'INTERIEUR ET DE LA
FONCTION PUBLIQUE (1)
PAR M. **FLAMME**.

MESDAMES, MESSIEURS,

Considérations générales.

Le problème rencontré par la proposition de loi de MM. H. Rolin, A. Housiaux et Ch. Moureaux a déjà fait l'objet de plusieurs propositions et d'un projet de loi.

Il est utile de rappeler que déjà le 21 novembre 1950, M. le Député Baccus déposa une proposition de loi sur le Bureau de la Chambre des Représentants (Doc. Chambre n° 22, session de 1950-1951).

Après la mort de son auteur, cette proposition fut reprise par Mme Isabelle Blume et MM. J. Rey, R. Nossent, A. Housiaux et A. De Schrijver.

Ces propositions ne furent jamais discutées en séance plénière.

Le Sénat fut saisi le 4 juillet 1957 par un projet de loi déposé sous la signature des Ministres Vermeylen, Lilar et Spinoy (Doc. Sénat n° 379, session 1956-1957).

Dès le 5 mars 1958, le Sénateur Yernaux déposait un rapport au nom des Commissions réunies de la Justice, de l'Intérieur et de la Défense nationale (Doc. Sénat, n° 201, session 1957-1958).

(1) Les membres suivants ont participé aux délibérations des Commissions :

MM. De Boodt, Harmegnies, Rolin, présidents, Allard, Camby, Carpels, Chot, De Bruyne, De Man, de Stexhe, Dua, Dulac, Gheysen, Godin, Hambye, Housiaux, Lagae, Machtens, Merchiers, Nihoul, Oblin, Renquin, Saelens, Sledsens, Steps, Toussaint, Trappeniers, Van Buggenhout, Van Cauwelaert, Mme Vandervelde, MM. Van Hoeylandt, Versé, Verspeeten, Willems et Flamme, rapporteur.

R. A 6341.

Voir :

Document du Sénat :

294 (Session de 1961-1962) : Proposition de loi.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1962-1963.

28 MAART 1963.

Voorstel van wet houdende het statuut van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren.

VERSLAG

NAMENS DE VERENIGDE COMMISSIES
VOOR DE JUSTITIE, VOOR DE
LANDSVERDEDIGING, VOOR DE
BINNENLANDSE ZAKEN EN VOOR HET
OPENBAAR AMBT (1)
UITGEBRACHT DOOR DE H. **FLAMME**.

DAMES EN HEREN,

Algemene beschouwingen.

Het probleem dat behandeld wordt in het voorstel van wet van de hh. H. Rolin, A. Housiaux et Ch. Moureaux, was reeds onderwerp van verscheidene voorstellen en van een ontwerp van wet.

Op 21 november 1950 diende de h. Volksvertegenwoordiger Baccus reeds een voorstel van wet bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers in (Gedr. St. Kamer, n° 22, zitting 1950-1951).

Na zijn overlijden werd dit voorstel opnieuw ingediend door Mevr. Isabelle Blume en de hh. J. Rey, R. Nossent, A. Housiaux en A. De Schrijver.

Die voorstellen zijn nooit in openbare vergadering besproken.

Bij de Senaat werd op 4 juli 1957 een ontwerp van wet aanhangig gemaakt door de Ministers Vermeylen, Lilar en Spinoy (Gedr. St. Senaat n° 379, zitting 1956-1957).

Op 5 maart 1958 bracht senator Yernaux namens de Verenigde Commissies voor de Justitie, de Binnenlandse Zaken en de Landsverdediging verslag uit (Gedr. St. Senaat n° 201, zitting 1957-1958).

(1) De volgende leden hebben aan de beraadslagingen van de Commissie deelgenomen :

De heren De Boodt, Harmegnies, Rolin, voorzitters; Allard, Camby, Carpels, Chot, De Bruyne, De Man, de Stexhe, Dua, Dulac, Gheysen, Godin, Hambye, Housiaux, Lagae, Machtens, Merchiers, Nihoul, Oblin, Renquin, Saelens, Sledsens, Steps, Toussaint, Trappeniers, Van Buggenhout, Van Cauwelaert, Mevr. Vandervelde, de heren Van Hoeylandt, Versé, Verspeeten, Willems en Flamme, verslaggever.

R. A 6341.

Zie :

Gedr. St. van de Senaat :

294 (Zitting 1961-1962) : Voorstel van wet.

Le projet de loi amendé par les Commissions fut adopté par dix voix contre trois, deux membres s'abstenant.

Il existait déjà à cette époque au sein des Commissions réunies, une large majorité favorable au projet.

La dissolution des Chambres survenue le 30 avril 1958 rendit caduc le projet de loi, qui fut réintroduit sous forme de proposition de loi, le 7 août 1958, par Mme Ciselet et MM. H. Rolin, P. Vermeyleylen et J. Custers.

Malgré l'engagement formel pris devant les Commissions réunies par le Ministre de l'Intérieur et le Ministre de la Défense nationale, de faire aux commissaires des propositions sur le genre de service civil auquel les objecteurs de conscience seraient astreints, la législature 1958-1961 se termina sans que les Commissions réunies reçurent les informations promises (voir bulletin des Questions et Réponses, Sénat, n° 34 du 22 juillet 1959, question de M. Flamme du 30 juin 1959).

MM. H. Rolin, A. Housiaux et Ch. Moureaux ont ainsi été amenés à reprendre dans une proposition de loi (Doc. Sénat, n° 294, session 1961-1962) le texte qu'avaient élaboré les commissions réunies au cours de la session de 1957-1958.

C'est ce texte qui a été soumis à l'examen de vos Commission réunies.

Pour plus de clarté votre rapporteur estime qu'il est nécessaire de reproduire ici certaines considérations reprises dans l'excellent rapport établi par Monsieur Yernaux.

« Les refus d'accomplir les devoirs militaires constituent des infractions. Elles sont punies d'un emprisonnement de deux mois à trois ans. Si l'infraction est celle prévue par l'article 28 du Code pénal militaire, elle peut être punie de cinq ans d'emprisonnement. En temps de guerre, c'est la peine maximum qui doit être prononcée. »

» L'exposé des motifs du projet gouvernemental de loi signale que le problème de l'objection de conscience est né « d'une part, de l'obligation dans laquelle se trouvent les juridictions militaires de prononcer à l'occasion de chaque infraction des condamnations de plus en plus sévères et d'autre part, du fait que ces condamnations n'ont apparemment aucun effet sur la volonté des objecteurs de conscience de se soustraire au service militaire ». Il en résulte une situation préjudiciable à l'intérêt public du fait que l'exécution des condamnations entraîne des charges pour l'Etat et que les objecteurs de conscience sont de mauvais soldats qui constituent un élément de trouble dans l'armée.

» Le projet de loi envisage une série de dispositions pour définir l'objection de conscience, pour vérifier la sincérité de l'objecteur de conscience et pour établir le régime à lui appliquer.

» L'objection de conscience est une notion nouvelle en droit belge. Il s'agit donc de la définir d'une manière large de façon à ce qu'elle s'applique à tous les cas d'objection sincère; en même temps, elle doit être suffisamment précise pour écarter les gens de mauvaise foi et pour distinguer selon que le refus porte sur l'accomplissement de tout service militaire ou du service militaire armé simplement. Cette définition est

Het door de Commissies geamendeerde ontwerp van wet werd aangenomen met 10 tegen 3 stemmen, bij 2 onthoudingen.

Toen reeds bestond er in de Verenigde Commissies een ruime meerderheid voor het ontwerp.

Het ontwerp van wet verviel ten gevolge van de ontbinding van de Kamers op 30 april 1958, maar het werd op 7 augustus 1958 opnieuw als voorstel van wet ingediend door Mevr. Ciselet en de hh. H. Rolin, P. Vermeyleylen en J. Custers.

Ondanks de uitdrukkelijke verbintenis die de Minister van Binnenlandse Zaken en de Minister van Landsverdediging tegenover de Verenigde Commissies hadden aangegaan om aan de commissieleden voorstellen te doen over het soort burgerlijke dienst waartoe de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren zouden verplicht worden, liep de zittingsperiode 1958-1961 ten einde zonder dat de Verenigde Commissies de beloofde inlichtingen hadden ontvangen (zie Bulletin Vragen en Antwoorden, Senaat, n° 31 van 22 juli 1959, vraag van de h. Flamme van 30 juni 1959).

Zo werden de hh. H. Rolin, A. Housiaux en Ch. Moureaux ertoe gebracht, de tekst die de Verenigde Commissies tijdens de zitting 1957-1958 hadden opgesteld, in een voorstel van wet over te nemen (Gedr. St. Senaat, n° 294, zitting 1961-1962).

Het is deze tekst die aan uw Verenigde Commissies werd voorgelegd.

Uw verslaggever acht het duidelijkheidshalve nodig, hier bepaalde overwegingen over te nemen uit het voortreffelijk verslag van de h. Yernaux :

« Dienstweigering is een misdrijf dat tot de bevoegdheid van de krijgsgerechten behoort. Het wordt gestraft met gevangenisstraf van twee maanden tot drie jaar. Gaat het om een misdrijf als bedoeld in artikel 28 van het Wetboek van Militair Strafrecht, dan kan vijf jaar gevangenisstraf worden toegepast. In oorlogstijd moet de maximumstraf worden uitgesproken.

» Het probleem van de dienstweigering uit gewetensbezwaren, zo zegt de memorie van toelichting, vindt « aan de ene kant zijn oorsprong in de verplichting voor de militaire rechtbanken om, naar aanleiding van ieder misdrijf, steeds zwaardere veroordelingen uit te spreken en aan de andere kant in het feit dat die veroordelingen blijkbaar de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren er niet kunnen van afbrengen zich aan de militaire dienst te onttrekken ». Zulks leidt tot een toestand die nadelig is voor het openbaar belang : de tenuitvoerlegging van de vonnissen is een last voor de Staat en de dienstweigeraars zijn slechte soldaten, die een bron van onrust zijn in het leger.

» Het wetsontwerp voorziet in een reeks bepalingen waarbij de dienstweigering uit gewetensbezwaren wordt omschreven, voorzieningen worden getroffen om de oprechtheid van de dienstweigeraar te toetsen en de op hem toe te passen regeling wordt vastgesteld.

» De dienstweigering uit gewetensbezwaren is een nieuw begrip in het Belgisch recht. Het komt er dus op aan er een begripsbepaling van te geven die ruim genoeg is om voor alle gevallen van oprechte dienstweigering uit gewetensbezwaren te gelden en tevens voldoende precies om personen van kwade trouw uit te bannen en onderscheid te maken naargelang de weigering slaat op elke militaire dienst of alleen op de

donnée dans l'article premier du projet; elle est complétée par ces considérations de l'exposé des motifs : « le refus d'accomplir le service militaire ne peut être fondé sur des motifs d'ordre politique ». L'objection ne peut être retenue que pour autant que le milicien s'appuie sur des raisons d'ordre religieux, philosophique ou moral et qu'il se refuse à tuer son prochain ou à exercer des violences à son égard. L'objection de conscience sera donc totale ou partielle : de là l'affectation de l'objecteur reconnu soit au service non armé, soit à un service civil d'intérêt général. »

De nombreux pays et certains depuis longtemps disposent d'une législation en cette matière.

Il s'agit notamment de l'Afrique du Sud, de l'Australie, du Danemark, des Etats-Unis d'Amérique, de la Finlande, de la Grande-Bretagne, d'Israël, de la Norvège, de la Nouvelle Zélande, du Paraguay, des Pays-Bas, de la République Fédérale d'Allemagne, de la Rhodésie du Sud, de la Suède, de l'Uruguay. Faut-il aussi rappeler les récentes promesses faites par le Gouvernement français ?

En Belgique, le nombre d'objecteurs de conscience n'est pas important. L'examen du tableau n° 1, établi pour les années 1960-1961-1962, le prouve (voir annexe I). Le même tableau indique aussi que les objecteurs de conscience se rencontrent dans toutes les provinces.

Le tableau n° 2 (voir annexe II) renseigne sur le nombre des condamnations encourues depuis 1951 et sur l'exécution des peines.

La lecture de ce document est significative puisqu'elle démontre que la loi actuelle est sinon impossible du moins difficile à appliquer.

Discussion générale.

La discussion de la proposition a occupé cinq séances de vos Commissions réunies.

Après avoir fait remarquer qu'il ne s'agit pas d'une proposition nouvelle, un des auteurs souligne son caractère apolitique puisqu'elle bénéficie de l'appui de représentants des trois grands partis.

Il signale que les auteurs de la proposition ne partagent pas les convictions des objecteurs de conscience mais qu'ils sont persuadés de la sincérité de ceux qui subissent actuellement des peines de prison pour avoir refusé de porter les armes. Le même auteur estime qu'il n'est pas bon d'opposer l'intérêt général aux impératifs de la conscience mais que d'autre part il serait inconcevable de permettre à quiconque de se soustraire au devoir civique.

Il constate que les peines infligées n'ont pas d'influence sur les objecteurs de conscience et qu'elles n'impressionnent pas les futurs objecteurs.

Il signale qu'en Belgique, le nombre d'objecteurs de conscience est d'une vingtaine par an. Il rappelle que devant l'inutilité de la répression, beaucoup de pays ont aménagé leur législation en organisant un statut légal de l'objecteur de conscience.

gewapende militaire dienst. Die begripsomschrijving is gegeven in artikel 1 van het ontwerp; zij is aangevuld door de volgende beschouwingen uit de memorie van toelichting : « de weigering om militaire dienst te verrichten mag niet gegrond zijn op politieke overwegingen ». De weigering mag slechts in aanmerking worden genomen voor zover de dienstplichtige godsdienstige, wijsgerige of morele redenen aanvoert en weigert zijn evenmens te doden of te zijnen opzichte geweld te plegen. De dienstweigering uit gewetensbezwaren zal dus volledig of gedeeltelijk zijn : vandaar dat de erkende dienstweigeraar uit gewetensbezwaren hetzij bij een niet gewapende dienst, hetzij bij een burgerlijke dienst van algemene nut ingedeeld zal worden ».

In vele landen bestaat een wettelijke regeling ter zake, en in sommige reeds lang.

Dit is met name het geval in Zuid-Afrika, Australië, Denemarken, de Verenigde Staten van Amerika, Finland, Groot-Brittannië, Israël, Noorwegen, Nieuw-Zeeland, Paraguay, Nederland, de Bondsrepubliek Duitsland, Zuid-Rhodesië, Zweden, Uruguay. Ook de Franse Regering heeft onlangs beloften in die zin gedaan.

In België is het aantal dienstweigeraars uit gewetensbezwaren niet groot. Dit blijkt uit tabel n° 1 over de jaren 1960-1961-1962 (zie bijlage I). Uit deze tabel blijkt ook dat er in alle provincies dienstweigeraars zijn.

Tabel n° 2 (zie bijlage II) verstrekt inlichtingen over het aantal veroordelingen sedert 1951 en over de tenuitvoerlegging van de straffen.

Dit stuk is van grote betekenis, want het toont aan dat de huidige wet zo al niet onmogelijk dan toch moeilijk kan worden toegepast.

Algemene bespreking.

Uw Verenigde Commissies hebben aan de bespreking van het voorstel vijf vergaderingen gewijd.

Een van de indieners merkte allereerst op dat het geen nieuw voorstel is en onderstreepte dat het geen politiek karakter heeft, aangezien het gesteund wordt door vertegenwoordigers van de drie grote partijen.

Hij wijst erop dat de indieners van het voorstel niet dezelfde overtuiging hebben als de dienstweigenaars uit gewetensbezwaren, maar dat zij niet twijfelen aan de oprechtheid van degenen die thans in de gevangenis zitten omdat zij weigeren de wapens te dragen. Dezelfde indiener meent dat het niet goed is het algemeen belang te stellen tegenover het geweten, maar dat het anderzijds toch ondenkbaar zou zijn aan om het even wie toe te staan zich aan zijn burgerplicht te onttrekken.

Hij stelt vast dat de opgelegde straffen geen invloed hebben op de dienstweigeraars en dat zij geen indruk maken op de toekomstige dienstweigeraars.

Hij verklaart dat er in België jaarlijks een twintigtal dienstweigeraars zijn. Hij onderstreept dat vele landen hun wetgeving hebben aangepast door het invoeren van een wettelijk statuut van de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren, omdat de bestraffing niet hielp.

Il estime cependant qu'il y a des risques d'abus et qu'il faut les éviter d'abord en menant une enquête approfondie sur la sincérité des convictions de l'objecteur de conscience mais aussi en lui imposant des prestations plus longues et aussi sévères que celles qui sont réservées aux miliciens.

Il attire l'attention des commissaires sur un fait nouveau qui est intervenu par le vote de la loi du 21 juin 1961 modifiant les lois sur la milice (*Moniteur* n° 154 du 29 juin 1961).

Suivant cette loi, est en droit d'être exempté du service militaire, suivant certaines conditions, l'inscrit qui se destine à une œuvre de mission hors d'Europe; l'inscrit, porteur de certains diplômes et exerçant des fonctions à l'étranger dans le cadre de l'assistance technique aux pays en voie de développement.

L'auteur de la proposition de loi se demande si le service dans le cadre de l'assistance technique aux pays en voie de développement, ne constituerait pas une solution applicable à tous les objecteurs de conscience reconnus.

Sur ce dernier point, un commissaire estime au contraire que pour éviter tout abus, le service civil qui sera imposé à l'objecteur de conscience devrait s'effectuer en Belgique.

Un autre commissaire fait remarquer que l'exemption prévue dans la loi du 21 juin 1961 n'est pas applicable en temps de guerre. Un auteur fait valoir qu'en temps de guerre les objecteurs de conscience pourront facilement être utilisés à des fonctions non armées, tout aussi dangereuses que celles attribuées aux militaires.

Tout en comprenant le point de vue de l'objecteur de conscience, un commissaire craint que le nombre de simulateurs devienne élevé et que l'antimilitarisme se propage. Il rappelle que l'on réserve à certaines catégories de miliciens des emplois considérés comme « pacifiques », notamment celui de brancardier.

Il se demande pourquoi dès maintenant les objecteurs de conscience ne s'engagent pas dans les charbonnages pour bénéficier de l'exemption.

Cette suggestion amène la réplique d'un autre commissaire qui précise que cette exemption ne dispense pas les mineurs du service militaire en temps de guerre.

Un autre commissaire se déclare d'accord avec la proposition de loi. Il signale qu'un projet de loi sur la protection civile est à l'ordre du jour de la Commission de l'Intérieur et qu'il aperçoit ainsi la solution du problème de l'occupation des objecteurs de conscience.

Deux commissaires déclarent qu'ils comprennent les préoccupations des auteurs de la proposition mais ils ont des scrupules à légiférer pour un nombre très limité de personnes.

Il est répondu par d'autres commissaires que le principe du respect de la conscience s'inspire quelque soit le nombre des personnes en cause.

Hij is evenwel van oordeel dat er gevaar voor misbruik bestaat. Om dit te vermijden moet in de eerste plaats een grondig onderzoek worden ingesteld naar de oprechtheid van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren, maar men moet hen ook langere en even zware prestaties opleggen als waartoe de dienstplichtigen gehouden zijn.

Hij vestigt de aandacht van de commissieleden op een nieuw feit, nl. de goedkeuring van de wet van 21 juni 1961 tot wijziging van de dienstplichtwetten (*Staatsblad* n° 154 van 29 juni 1961).

Krachtens die wet hebben, onder bepaalde voorwaarden, recht op vrijstelling van de militaire dienst: de ingeschrevene die voor missiewerk buiten Europa wordt opgeleid, de ingeschrevene die houder is van bepaalde diploma's en in het buitenland een betrekking uitoefent in het kader van de technische bijstand aan ontwikkelingslanden.

De indiener vraagt zich af of dienstverstrekking in het kader van de technische bijstand aan ontwikkelingslanden, geen oplossing zou kunnen zijn voor alle erkende dienstweigeraars uit gewetensbezwaren.

Een lid is op dit stuk integendeel van oordeel dat, om misbruiken te voorkomen, de burgerlijke dienst waartoe de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren wordt verplicht, in België moet worden uitgevoerd.

Een ander lid merkt op dat de vrijstelling bepaald in de wet van 21 juni 1961, niet toepasselijk is in oorlogstijd. Een van de indieners brengt in het midden dat de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren in oorlogstijd gemakkelijk gebruikt zullen kunnen worden voor niet gewapende functies, even gevaarlijk als die van de militairen.

Een lid begrijpt wel het standpunt van de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren, maar vreest dat het aantal veinzers groot zal worden en dat het antimilitarisme zal toenemen. Hij wijst erop dat sommige categorieën van dienstplichtigen belast worden met taken die als « vreedzaam » worden beschouwd, met name die van brancardier.

Hij vraagt zich af waarom de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren niet in de steenkolenmijnen gaan werken om vrijstelling te genieten.

Hierop antwoordt een ander lid dat die vrijstelling de mijnwerkers niet ontslaat van militaire dienst in oorlogstijd.

Een ander lid betuigt zijn instemming met het voorstel. Hij wijst erop dat het ontwerp van wet op de civiele bescherming in behandeling is bij de Commissie voor de Binnenlandse Zaken en dat hij daarin een uitkomst ziet voor het probleem van de inlijving van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren.

Twee leden verklaren dat zij het streven van de indieners begrijpen, maar zij hebben bezwaren om een wet te maken voor een zeer gering aantal personen.

Andere leden antwoorden hierop dat het geweten in ieder geval geëerbiedigd moet worden, ongeacht het aantal betrokkenen.

Le Ministre de la Justice reconnaît pleinement la nécessité de nouvelles dispositions légales; il rappelle que partout en Europe occidentale on se préoccupe du sort réservé aux objecteurs de conscience. Il signale que les Pays-Bas viennent d'adopter une nouvelle loi sur l'objection de conscience. Il songe à l'affectation des objecteurs de conscience aux services de la protection civile.

Le Ministre de la Justice annonce toutefois aux Commissions que le Gouvernement déposera des amendements.

Un Commissaire demande si la procédure sera gratuite. Il lui est répondu que la procédure même est gratuite et qu'il ne se posera éventuellement que la question des honoraires de l'avocat. Encore, l'intéressé pourra-t-il s'adresser au bureau de consultation gratuite.

A la fin de la discussion générale, un auteur de la proposition de loi documente vos Commissions sur la législation de la République Fédérale d'Allemagne dont la Constitution déclare à l'article 4 paragraphe 3 :

« Nul ne peut contre sa conscience être contraint de service de guerre avec les armes. »

L'objection de conscience est réglée par les §§ 25 à 27 et 32 à 35 de la loi sur le service militaire obligatoire (Wehrpflichtgesetz).

La loi fédérale sur le service militaire obligatoire en son article 25 stipule :

« Celui qui pour des raisons de conscience s'oppose à toute utilisation des armes entre les Etats et pour ce motif refuse le service de guerre avec l'arme est tenu de prêter hors de l'armée un service civil de remplacement. Il peut à sa demande être versé dans l'armée pour un service non armé. »

Les articles 26, 27, 32, 33 et 34 de la même loi fédérale organisent une procédure beaucoup moins sévère que celle qui est prévue dans la proposition de loi.

La loi fédérale du 13 janvier 1960 organise le service de remplacement.

La durée de celui-ci ne peut dépasser celle du service militaire.

L'organisation du service de remplacement est confiée au Ministre du Travail et de la Prévoyance sociale.

La loi allemande prévoit notamment le service dans les hôpitaux, les institutions à but social ou de bienfaisance, sur les chantiers en cas de catastrophes ou d'accidents, etc.

Discussion des articles.

Article premier.

L'article premier contient la définition de l'objection de conscience.

Le motif invoqué par l'objecteur de conscience doit être d'ordre religieux, philosophique ou moral. Il ne pourra pas être d'ordre politique.

De Minister van Justitie erkent de dringende noodzakelijkheid om nieuwe wettelijke bepalingen tot stand te brengen; hij wijst erop dat men overal in West-Europa bezorgd is over het lot van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren. Nederland heeft onlangs een nieuwe wet op de dienstweigering uit gewetensbezwaren uitgevaardigd. Hij zou de dienstweigeraars gaarne aangewezen zien voor de diensten van de civiele bescherming.

De Minister van Justitie deelt aan de Commissies mede dat de Regering evenwel amendementen zal indienen.

Een lid vraagt of de procedure kosteloos zal zijn. Het antwoord luidt dat de procedure zelf kosteloos is en dat eventueel alleen het honorarium van de advocaat zal moeten worden betaald. De betrokkene zal zich echter tot het bureau voor kosteloze raadpleging kunnen wenden.

Op het einde van de algemene bespreking licht een indiener uw Commissies voor nopens de wetgeving in de Bondsrepubliek Duitsland, waar de Grondwet in artikel 4, § 3, bepaalt :

« Niemand mag tegen zijn geweten tot gewapende militaire dienst worden gedwongen. »

De dienstweigering uit gewetensbezwaren is geregeld in de §§ 25 tot 27 en 32 tot 35 van de dienstplichtwet (Wehrpflichtgesetz).

Artikel 25 van de West-Duitse dienstplichtwet bepaalt :

« Hij die zich uit gewetensbezwaren verzet tegen deelneming aan het gebruik van wapengeweld tussen de Staten en ten gevolge daarvan gewapende militaire dienst weigert te doen, is gehouden, in plaats van legerdienst, een burgerlijke vervangingsdienst buiten het bondsleger te vervullen. Op zijn verzoek kan hij voor een ongewapende dienst in het bondsleger worden aangewezen. »

De artikelen 26, 27, 32, 33 en 34 van dezelfde bondswet voorzien in een veel minder strenge regeling dan die van het voorstel van wet.

De bondswet van 13 januari 1960 regelt de vervangingsdienst.

De duur van die dienst mag niet langer zijn dan de militaire dienst.

De organisatie van de vervangingsdienst is opgedragen aan het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg.

De Westduitse wet voorziet met name in dienst in hospitalen, sociale instellingen, liefdadigheidsinstellingen, dienst in geval van rampen of ongevallen, enz.

Artikelsgewijze bespreking.

Eerste artikel.

Artikel 1 geeft een begripsbepaling van de dienstweigering uit gewetensbezwaren.

De reden die de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren inroept, moet van godsdienstige, wijsgerige of morele aard zijn. Zij mag niet van politieke aard zijn.

L'article dispose qu'on envisage deux espèces d'objections de conscience, soit le refus de tout service militaire, armé ou non, soit uniquement le refus de service militaire armé.

La définition est suffisamment large pour rencontrer tous les cas d'objection véritable.

L'article précise aussi le délai dans lequel la demande devra être adressée au Ministre de l'Intérieur.

Dans tous les cas, la demande ne sera plus recevable dès le moment où le milicien aura acquis la qualité de militaire, c'est-à-dire lorsque l'autorité militaire lui aura lu les lois militaires.

Un commissaire fait remarquer que certains jeunes gens ne se manifestent comme objecteur de conscience qu'en cours de service militaire ou qu'à l'occasion d'un rappel et que le texte ne prévoit pas pour eux la possibilité d'introduire une demande.

Tout en estimant que ces cas méritent l'attention des Commissions, d'autres commissaires estiment qu'il serait difficile et parfois dangereux d'admettre que des demandes soient introduites par ceux qui auraient déjà acquis la qualité de militaire.

Après discussion, vos Commissions ont été unanimes à reconnaître qu'il pourra subsister quelques cas qui ne seront pas réglés par la loi, mais qu'il s'agit d'une première étape et que le système adopté doit être suffisamment strict pour éviter toute tentative d'abus.

Examen du texte.

Alinéa 1. — Un commissaire indique qu'il faut préciser que l'objecteur de conscience doit être amené à introduire une *demande* et non à faire une *déclaration*.

Les Commissions acceptent la suggestion de remplacer le mot « *déclaration* » par « *demande* » partout où il sera rencontré.

Vos Commissions proposent de modifier le texte du 1er alinéa après le mot « collective » comme suit :

« peut demander par lettre recommandée à la poste, au Ministre de l'Intérieur d'être exempté du service militaire ou seulement du service militaire armé, en raison de ses objections de conscience. »

Alinéa 2 et 3. — L'alinéa 2 précise le moment à partir duquel la demande sera recevable ainsi que le moment où elle cesse de l'être.

Le Ministre de l'Intérieur souhaite que l'alinéa soit rédigé avec plus de précision et propose de remplacer les mots « à partir du moment » par « à partir du 1er janvier de l'année pendant laquelle le milicien atteint l'âge de 18 ans ».

Het artikel bepaalt dat twee soorten van gewetensbezwaren in aanmerking komen : de weigering om alle, al dan niet gewapende, militaire dienst te verrichten en de weigering om alleen gewapende militaire dienst te doen.

De begripsbepaling is ruim genoeg om alle gevallen van echte dienstweigering uit gewetensbezwaren te omvatten.

Het artikel bepaalt nader binnen welke termijn de aanvraag aan de Minister van Binnenlandse Zaken moet worden gezonden.

In ieder geval is de aanvraag niet meer ontvankelijk zodra de dienstplichtige de hoedanigheid van militair heeft verkregen, d.w.z. zodra de militaire overheid hem voorlezing heeft gedaan van de militaire wetten.

Een lid merkt op dat sommige jongens zich eerst als dienstweigeraar uit gewetensbezwaren doen kennen gedurende hun militaire dienst of bij een wederoproeping en dat de tekst voor hen niet in de mogelijkheid voorziet om een aanvraag in te dienen.

Andere leden zijn van oordeel dat zulke gevallen wel de aandacht van uw Commissies verdienen, maar geven als hun mening te kennen dat het moeilijk en soms gevaarlijk zou zijn te bepalen dat nog aanvragen kunnen worden ingediend door hen die reeds de hoedanigheid van militair hebben verkregen.

Na bespreking kwamen uw Commissies eenparig tot het besluit dat zich wel nog enkele gevallen kunnen voordoen die niet in de wet zijn geregeld, maar dat het hier een eerste stap betreft en dat de aangenomen regeling streng genoeg moet zijn om elke poging tot misbruik te verijdelen.

Onderzoek van de tekst.

Eerste lid. — Een commissielid wijst erop dat de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren een *aanvraag* zou moeten indienen en niet een *verklaring* afleggen.

Uw Commissies gaan in op zijn voorstel om, overal in de tekst, het woord « *verklaring* » te vervangen door « *aanvraag* ».

Uw Commissies stellen voor de tekst van het eerste lid, na de woorden « of van de gemeenschap », te wijzigen als volgt :

« kan aan de Minister van Binnenlandse Zaken, bij ter post aangetekende brief, vragen om op grond van zijn gewetensbezwaren vrijgesteld te worden van de militaire dienst of alleen van de gewapende militaire dienst. »

2^e en 3^e lid. — Het 2^e lid bepaalt het ogenblik vanaf hetwelk de aanvraag ontvankelijk is en dat waarop zij het niet meer is.

De Minister van Binnenlandse Zaken wenst de bepaling nauwkeuriger te maken en stelt voor de woorden « vanaf het ogenblik dat de dienstplichtige deel uitmaakt van de werfreserve » te vervangen door « met ingang van 1 januari van het jaar waarin de dienstplichtige 18 jaar oud wordt ».

Un commissaire estime qu'il ne peut marquer son accord avec le texte présenté par le Ministre. Il signale que d'une part, le jeune homme fait partie de la réserve de recrutement à partir de l'année pendant laquelle il atteint l'âge de 17 ans et que d'autre part, en temps de guerre, les jeunes gens faisant partie de la réserve de recrutement sont immédiatement mobilisés.

Il estime donc que l'âge de 17 ans devrait être substitué, dans l'amendement du Ministre, à l'âge de 18 ans.

D'autres commissaires estiment qu'à 17 ans le jeune homme n'a pas encore la maturité nécessaire pour faire un choix aussi déterminant.

Après avoir fait remarquer que dans tous les cas, la loi prévoit un examen médical avant l'incorporation, le Ministre de l'Intérieur propose un texte remplaçant les 2e et 3e alinéas par un texte qui, amendé, est le suivant :

« La demande est recevable à partir du 1er janvier de l'année pendant laquelle le milicien atteint 18 ans et cesse de l'être lorsque le milicien a acquis la qualité de militaire par la lecture des lois militaires ou lorsqu'il est traité comme déserteur en vertu des lois coordonnées sur la milice. »

Répondant à un vœu des Commissions, le Ministre de l'Intérieur a présenté un texte qui forme le dernier alinéa de l'article premier et qui, amendé, stipule :

« Toutefois, en temps de guerre et pendant les époques assimilées, telles qu'elles sont définies à l'article 7 de la loi du 12 mai 1927 sur les réquisitions militaires, les miliciens faisant partie de la réserve de recrutement peuvent introduire la demande dès leur appel à l'incorporation.

Ce texte est de nature à donner satisfaction aux commissaires qui s'inquiétaient du fait qu'en certaines circonstances les jeunes gens peuvent être incorporés avant l'âge de 18 ans.

Il convient de remarquer qu'aux termes de l'article 60 des lois coordonnées sur la milice, le milicien qui a acquis la qualité de militaire par la lecture des lois militaires, la perd s'il est ajourné, sauf à l'acquiescer à nouveau lors de sa nouvelle comparution. Il a été reconnu en commission que dans l'intervalle, la demande de l'objecteur de conscience sera recevable.

L'appel que mentionne le dernier alinéa de l'article premier peut être collectif ou individuel.

Article 2.

Cet article stipule que l'objecteur de conscience devra écrire et signer sa demande.

On doit comprendre que la demande ne pourra pas être établie sur un formulaire. Cependant, rien ne s'oppose à ce qu'elle soit dactylographiée par l'intéressé.

Een commissielid verklaart met die tekst niet te kunnen instemmen. Hij wijst erop, enerzijds, dat de jonge man deel uitmaakt van de werfreserve vanaf het jaar waarin hij 17 jaar oud wordt en, anderzijds, dat de jongelieden van de werfreserve onmiddellijk gemobiliseerd worden in oorlogstijd.

Hij is bijgevolg van oordeel dat in het amendement van de Minister « 17 jaar oud » zou moeten in de plaats komen van « 18 jaar oud ».

Andere leden zijn van oordeel dat een jonge man op 17-jarige leeftijd nog niet rijp genoeg is om zulk een beslissende keuze te doen.

De Minister merkt op dat de wet in ieder geval voorziet in een keuring vóór de inlijving en stelt een tekst voor tot vervanging van het 2^e en het 3^e lid, welke tekst, na wijziging, luidt als volgt :

« De aanvraag is ontvankelijk met ingang van 1 januari van het jaar waarin de dienstplichtige 18 jaar oud wordt en niet meer ontvankelijk wanneer de dienstplichtige de hoedanigheid van militair heeft verkregen door de voorlezing van de militaire wetten of als deserteur wordt behandeld krachtens de gecoördineerde dienstplichtwetten. »

Op verzoek van uw Commissies heeft de Minister van Binnenlandse Zaken 'een tekst voorgesteld, die het laatste lid van artikel 1 vormt en, na wijziging, luidt als volgt :

« In oorlogstijd en gedurende de daarmee gelijkgestelde periodes bepaald bij artikel 7 van de wet van 12 mei 1927 op de militaire opeisingen, kunnen de dienstplichtigen die deel uitmaken van de werfreserve evenwel de aanvraag indienen zodra zij opgeroepen zijn om ingelijfd te worden ».

Deze tekst komt tegemoet aan de commissieleden die ongerust waren omdat de jongens, onder bepaalde omstandigheden, ingelijfd kunnen worden vóór hun 18^e jaar.

Op te merken valt dat de dienstplichtige die de hoedanigheid van militair heeft verkregen door de voorlezing van de militaire wetten, deze hoedanigheid krachtens artikel 60 van de gecoördineerde dienstplichtwetten verliest, wanneer hij voorlopig wordt afgekeurd en ze opnieuw verkrijgt wanneer hij opnieuw verschijnt. Uw Commissies hebben aangenomen dat de aanvraag van de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren in die tussentijd ontvankelijk is.

De oproeping waarvan sprake in het laatste lid van artikel 1 kan collectief of individueel zijn.

Artikel 2.

Dit artikel bepaalt dat de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren zijn aanvraag moet schrijven en ondertekenen.

Men dient hieronder te verstaan dat de aanvraag niet mag worden gesteld op een formulier. Er is evenwel geen bezwaar tegen dat zij door de betrokkene getypt wordt.

Un commissaire estime que si l'objecteur ne sait ou ne peut écrire, sa demande doit être adressée au bourgmestre ou à son délégué et non au commissaire de police ou au commandant de la brigade de gendarmerie du lieu de sa résidence. Il précise que le bourgmestre est mieux à même d'apprécier s'il s'agit réellement d'un illettré.

Vos Commissions adoptent ce point de vue et modifient le 3e alinéa comme suit :

« Si l'objecteur ne sait ou ne peut écrire ou signer, sa demande est reçue par le bourgmestre de sa résidence ou son délégué qui la fait parvenir au Ministre de l'Intérieur. »

Article 3.

Cet article a trait à l'inscription du requérant sur la liste des objecteurs de conscience, inscription qui suspend automatiquement la remise du requérant au centre de recrutement et de sélection.

L'article a donné lieu aux observations suivantes :

Vos Commissions unanimes étaient d'avis de remplacer dans cet article et dans les articles suivants le mot « déclarant » par le mot « requérant ».

Un commissaire demande si un droit d'appel est prévu quand la demande est déclarée irrecevable.

Il pourra recourir au Conseil d'Etat.

2e alinéa. — Le Ministre de l'Intérieur demande de modifier l'alinéa 2 comme suit :

Cette inscription suspend, à l'égard du *requérant dont l'objection porte sur l'accomplissement de tout service militaire*, l'application des dispositions des lois coordonnées sur la milice relatives à la remise du contingent au centre de recrutement et de sélection.

Vos Commissions estiment qu'il y a lieu de s'en tenir au texte initial car l'amendement du Ministre ne règle pas l'affectation provisoire de l'objecteur de conscience qui refuse seulement le service militaire armé.

4e alinéa. — Un commissaire questionne sur l'interprétation donnée à cet alinéa.

Le Ministre de l'Intérieur répond qu'il s'agit de cas d'inaptitude physique, de déserteurs ou de personnes ayant atteint l'âge où les obligations militaires s'éteignent.

Article 4.

Cet article, qui charge le Ministre de l'Intérieur de recueillir tous les renseignements nécessaires et de constituer un dossier, n'a fait l'objet d'aucune observation.

Een lid is van oordeel dat de aanvraag moet worden gericht tot de burgemeester of zijn afgevaardigde en niet tot de commissaris van politie of de rijkswachtbevelhebber van de verblijfplaats, omdat de burgemeester beter in staat is te oordelen of de betrokkene werkelijk ongeletterd is.

Uw Commissies verenigen zich met dit standpunt en wijzigen het 3^e lid als volgt :

« Indien de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren niet kan schrijven of tekenen, of daartoe niet in staat is, wordt zijn aanvraag ontvangen door de burgemeester van zijn verblijfplaats of diens afgevaardigde, die ze doorzendt aan de Minister van Binnenlandse Zaken. »

Artikel 3.

Dit artikel betreft de inschrijving van de aanvrager op de lijst van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren, welke inschrijving de overgifte van de aanvrager aan het recruterings- en selectiecentrum automatisch schorst.

Dit artikel gaf aanleiding tot de volgende opmerkingen :

Uw Commissies waren eenparig van oordeel dat het woord « verzoeker » in dit artikel en de volgende artikelen, vervangen diende te worden door « aanvrager ».

Een lid vraagt of de wet voorziet in een recht van hoger beroep, wanneer de aanvraag onontvankelijk is verklaard.

Er staat beroep open bij de Raad van State.

Tweede lid. — De Minister van Binnenlandse Zaken vraagt om het 2^e lid te wijzigen als volgt :

« Deze inschrijving schorst ten opzichte van de aanvrager die bezwaren heeft tegen alle militaire dienst, de toepassing van het bepaalde in de gecoördineerde dienstplichtwetten betreffende de overgifte van het contingent aan het recruterings- en selectiecentrum ».

Uw Commissies zijn van mening dat de oorspronkelijke tekst behouden moet worden, omdat het amendement van de Minister niet de voorlopige aanwijzing regelt van de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren die slechts bezwaren heeft tegen de gewapende militaire dienst.

Vierde lid. — Een commissielid vraagt hoe deze tekst moet worden uitgelegd.

De Minister van Binnenlandse Zaken antwoordt dat hij de gevallen bedoelt van lichamelijke ongeschiktheid, de deserteurs en de personen die de leeftijd hebben bereikt waarop de dienstplicht een einde neemt.

Artikel 4.

Dit artikel, dat de Minister van Binnenlandse Zaken belast met de taak alle nuttige inlichtingen in te winnen en een dossier aan te leggen, heeft geen aanleiding gegeven tot opmerkingen.

Article 5.

L'article 5 concerne la constitution du Conseil de l'objecteur de conscience qui devra statuer sur le bien-fondé de l'objection.

Les séances du Conseil sont publiques. Un commissaire a fait remarquer qu'il y aurait lieu de prévoir un conseil pour chaque rôle linguistique.

Il va de soi que l'arrêté royal fixant la procédure et le fonctionnement du Conseil de l'objection de conscience sera rédigé de telle façon que la composition et la procédure assurent le droit au requérant de voir sa demande traitée dans sa langue.

Vos Commissions ont estimé que le conseil de l'objection de conscience devrait comprendre deux Chambres, l'une d'expression française, l'autre d'expression néerlandaise, comme cela est prévu pour le Conseil supérieur de milice, ce qui est obtenu par le truchement des suppléants (article 29 des lois coordonnées sur la milice).

En conséquence, sur la proposition du Ministre de l'Intérieur, vos Commissions proposent d'introduire avant le dernier alinéa les deux alinéas suivants :

« Lorsque les besoins du service l'exigent, le Ministre de la Justice peut diviser le Conseil de l'objection de conscience en plusieurs chambres.

» Dans ce cas, le président détermine la composition des chambres en faisant appel aux suppléants, règle les remplacements en cas d'empêchement et répartit les affaires. »

Article 6.

L'article 6 précise quand et comment le requérant et les témoins comparaissent devant le Conseil de l'objection de conscience.

1er alinéa. — Vos Commissions, suivant la suggestion d'un commissaire, estiment que pour éviter toute contestation sur le droit reconnu à l'avocat de consulter le dossier, il est préférable de dire « Le dossier est tenu à leur disposition » au lieu de « sa disposition ». Voir aussi le commentaire de l'article 23, à la page 16 de ce rapport.

3e alinéa. — Un commissaire demande si les témoins ne sont pas entendus dans le cas où le requérant ne comparait pas.

Le Ministre de l'Intérieur répond que les témoins peuvent être entendus.

En conséquence, le texte suivant est adopté en remplacement du 3e alinéa.

« La non-comparution du requérant sans motif légitime, ne fait pas obstacle à ce que le Conseil de l'objection de conscience statue. »

Sur proposition du Ministre de l'Intérieur, amendée par un commissaire, un dernier alinéa est ajouté comme suit :

Artikel 5.

Artikel 5 betreft de samenstelling van de Raad voor de dienstweigering uit gewetensbezwaren, die over de gegrondheid van het gewetensbezwaar uitspraak moet doen.

De vergaderingen van de Raad zijn openbaar. Een lid merkte op dat er een raad zou moeten zijn voor elke taalrol.

Het spreekt vanzelf dat het koninklijk besluit tot vaststelling van de procedure en de werking van de Raad voor de dienstweigering uit gewetensbezwaren, de samenstelling en de procedure zodanig zal regelen dat de aanvrager het recht zal hebben om zijn aanvraag in zijn taal behandeld te zien.

Uw Commissies waren van oordeel dat de Raad voor de dienstweigering uit gewetensbezwaren uit twee kamers dient te bestaan, een Franstalige en een Nederlandstalige, zoals bepaald is voor de Hoge Militieraad; dit wordt bereikt door middel van de plaatsvervangers (artikel 29 van de gecoördineerde dienstplichtwetten).

Op voorstel van de Minister van Binnenlandse Zaken hebben uw Commissies dan ook tussen het voorlaatste en het laatste lid de twee volgende leden ingevoegd :

« Zo de dienst het vereist, kan de Minister van Justitie de Raad voor de dienstweigering uit gewetensbezwaren in verscheidene kamers splitsen.

» In dat geval bepaalt de voorzitter de samenstelling van de kamers door de plaatsvervangers op te roepen, voorziet in de vervanging bij verhindering en verdeelt de zaken. »

Artikel 6.

Artikel 6 bepaalt nader wanneer en hoe de aanvrager en de getuigen voor de Raad voor de dienstweigering uit gewetensbezwaren verschijnen.

Eerste lid. — Ingaande op een opmerking van een lid, zijn uw Commissies van oordeel dat, teneinde alle betwisting te vermijden over het recht van de advocaat om het dossier te raadplegen, het beter is te zeggen « het dossier wordt te hunner beschikking gehouden » in plaats van « te zijner beschikking ». Zie ook de commentaar bij artikel 23, op blz. 16 van dit verslag.

Derde lid. — Een commissielid vraagt of de getuigen niet worden gehoord wanneer de aanvrager niet verschijnt.

De Minister van Binnenlandse Zaken antwoordt dat de getuigen gehoord kunnen worden.

Uw Commissies nemen dan ook, in de plaats van het derde lid, de volgende tekst aan :

« Het niet verschijnen van de aanvrager zonder wettige reden, verhindert niet dat de Raad voor de dienstweigering uit gewetensbezwaren uitspraak doet ».

Op voorstel van de Minister van Binnenlandse Zaken wordt, na wijziging door een commissielid, een laatste lid toegevoegd, luidende :

« Lorsque le déclarant est mineur d'âge, ses parents ou son tuteur, résidant en Belgique, seront toujours convoqués. »

Article 7.

Vos Commissions unanimes ont adopté l'amendement présenté par un commissaire et remplacé in fine du premier alinéa « pour cause de maladie » par « pour motif légitime ».

Elles estiment en effet que la non-comparution du requérant peut être légitimement justifiée par d'autres motifs que celui de la maladie.

Sur proposition du Ministre de l'Intérieur, les Commissions ont estimé que la décision du Conseil de l'objection de conscience doit être notifiée, non seulement, au requérant, mais aussi au gouverneur de province et au commandant du centre de recrutement et de sélection.

Le dernier alinéa a été modifié dans ce sens.

Article 8.

Cet article indique que le Ministre de l'Intérieur et le requérant peuvent interjeter appel de la décision du Conseil de l'objection de conscience.

Au dernier alinéa, sur proposition du Ministre de l'Intérieur, les mots « après celui de la décision » ont été remplacés par « après la notification de la décision à l'intéressé ».

Article 9.

Cet article définit la composition du Conseil d'appel de l'objection de conscience.

Les remarques faites à l'article 5 concernant la division en chambres de rôle linguistique différent sont d'application pour l'article 9 et ont amené les mêmes amendements.

En outre, répondant au vœu exprimé par un commissaire, vos Commissions ont ajouté au 2e alinéa après les mots « tableau de l'ordre » les mots « et anciens membres du Conseil de l'Ordre ».

Article 10.

Cet article règle le pourvoi en cassation.

Certains commissaires se demandent si le pourvoi en cassation doit être prévu, d'autant plus qu'il n'existera qu'un seul conseil d'appel d'objection de conscience et que l'uniformité de la jurisprudence sera ainsi assurée.

D'autres commissaires estiment que la tradition veut que la Cour de Cassation puisse veiller au respect de la loi.

« Is de aanvrager minderjarig, dan worden zijn in België verblijvende ouders of voogd steeds opgeroepen. »

Artikel 7.

Uw Commissies hebben met algemene stemmen een amendement van een commissielid aangenomen en in fine van het eerste lid de woorden « wegens ziekte » vervangen door de woorden « om een wettige reden ».

Zij zijn namelijk van oordeel dat het niet-verschijnen van de aanvrager gewettigd kan zijn om andere redenen dan ziekte.

Op voorstel van de Minister van Binnenlandse Zaken hebben uw Commissies geoordeeld dat de beslissing van de Raad voor de dienstweigering uit gewetensbezwaren niet alleen aan de aanvrager moet worden betekend, maar ook aan de provinciegouverneur en aan de bevelhebber van het recruterings- en selectiecentrum.

Het laatste lid is in die zin gewijzigd.

Artikel 8.

Dit artikel stelt dat de Minister van Binnenlandse Zaken en de aanvrager beroep kunnen aantekenen tegen de beslissing van de Raad voor de dienstweigering uit gewetensbezwaren.

Op voorstel van de Minister van Binnenlandse Zaken werden, in het laatste lid, de woorden « na de dag van de beslissing » vervangen door de woorden « na de betekening van de beslissing aan de aanvrager ».

Artikel 9.

Dit artikel bepaalt de samenstelling van de Raad van beroep voor de dienstweigering uit gewetensbezwaren.

De opmerkingen bij artikel 5 in verband met de splitsing in kamers van verschillend taalstelsel gelden ook voor artikel 9. Dezelfde amendementen werden dan ook ingediend.

Ingaand op het verlangen van een commissielid, hebben uw Commissies bovendien in het tweede lid de woorden « tabel van de Orde » aangevuld met de woorden « en voormalig lid zijn van de Raad van de Orde ».

Artikel 10.

Dit artikel regelt het beroep in cassatie.

Sommige commissieleden vroegen zich af of het wel nodig is hier in een cassatieberoep te voorzien, te meer daar er slechts één enkele Raad van beroep voor de dienstweigering uit gewetensbezwaren zal bestaan en de eenvormigheid van de rechtspraak aldus zal versterkt zijn.

Andere commissieleden zijn van oordeel dat het Hof van Cassatie volgens de traditie moet kunnen toezien op de naleving van de wet.

Article 11.

A la fin du premier alinéa les mots « les pièces de procédures » ont été remplacés par « le dossier ».

Article 12.

Adopté avec la même modification que celle apportée à l'article 8, concernant la notification au gouverneur de province et au commandant du centre de recrutement et de sélection.

Article 13.

Adopté sans discussion.

Article 14.

Sur proposition du Ministre de l'Intérieur, sont ajoutés après le mot « notifications » les mots « aux miliciens ».

Article 15.

Adopté sans observations.

Article 16.

Adopté sans observations.

Article 17.

L'article 17 s'applique uniquement aux objecteurs qui refusent le service militaire *armé*. Cet article prévoit que l'objecteur reconnu comme tel devra être affecté à un service militaire *non armé* avec cependant un alourdissement de service, puisqu'il est prévu un terme de service excédant d'une moitié, celui qui est imposé aux miliciens du même contingent.

Après une longue discussion, vos Commissions ont été unanimes à penser que dans ce cas, la prolongation de service serait injuste puisque certains miliciens, non objecteurs de conscience, obtiennent déjà un service non armé sans en avoir fait la demande.

D'ailleurs il ne faut pas oublier que l'article 24 interdit aux objecteurs de conscience l'exercice de certaines fonctions publiques et privées. En conséquence, vos Commissions ont accepté un amendement qui supprime la fin du premier alinéa après les mots « service militaire non armé ».

Elle ont ainsi ramené la durée du temps de service de l'objecteur milicien non armé à la même durée que celui du contingent auquel il appartient.

Article 18.

L'article 18 est un des plus importants de la proposition. C'est celui qui détermine le genre de service

Artikel 11.

Aan het eind van het eerste lid werden de woorden « de processtukken » vervangen door de woorden « het dossier ».

Artikel 12.

Dit artikel werd aangenomen met dezelfde wijziging als in artikel 8 met betrekking tot de betekening aan de provinciegouverneur en aan de bevelhebber van het recruterings- en selectiecentrum.

Artikel 13.

Zonder bespreking aangenomen.

Artikel 14.

Op voorstel van de Minister van Binnenlandse Zaken wordt het woord « betekeningen » aangevuld met de woorden « aan de dienstplichtigen ».

Artikel 15.

Zonder opmerkingen aangenomen.

Artikel 16.

Zonder opmerkingen aangenomen.

Artikel 17.

Artikel 17 is alleen van toepassing op de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren die weigeren *gewapende* militaire dienst te doen. Dit artikel bepaalt dat de dienstweigeraars die als dusdanig erkend zijn, moeten worden aangewezen voor een *niet gewapende* militaire dienst, die evenwel zal worden verzwaaard, want zij zullen anderhalf maal zoveel dienst moeten doen als de dienstplichtigen van hetzelfde contingent.

Na een langdurige bespreking waren uw Commissies eenparig van mening dat deze dienstverlenging onrechtvaardig is, aangezien sommige dienstplichtigen die geen dienstweigeraar zijn, reeds in een niet gewapende dienst worden ingelijfd zonder dat zij dit hebben aangevraagd.

Daarbij vergete men niet dat artikel 24 aan de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren verbiedt bepaalde openbare of private betrekkingen uit te oefenen. Uw Commissies hebben dan ook een amendement aangenomen, dat het einde van het eerste lid na de woorden « niet gewapende militaire dienst » doet vervallen.

Zij hebben de niet gewapende dienstdaag van de dienstweigeraar aldus teruggebracht tot de dienstdaag van het contingent waarvan hij deel uitmaakt.

Artikel 18.

Artikel 18 is een van de belangrijkste van het voorstel. Het bepaalt het soort van civiele dienst die aan de

civil qui sera imposé aux objecteurs de conscience. Il règle aussi la durée de ce service et des rappels.

Une proposition du Ministre de l'Intérieur porte la durée du temps de service des objecteurs de conscience au double de celui des miliciens faisant partie du contingent normal.

Le Gouvernement justifie son attitude par le fait que les objecteurs de conscience seront maintenus en Belgique alors que les miliciens qui désirent bénéficier d'un casernement en Belgique doivent souscrire un engagement de trois mois, ce qui porte leur service militaire à quinze mois. Il appelle aussi l'attention des Commissions sur le fait que les candidats officiers de réserve sont actuellement soumis à un service de quinze mois.

Le Ministre de l'Intérieur fait en outre remarquer qu'il aura la responsabilité d'organiser le service des objecteurs de conscience. Il s'aperçoit dès maintenant qu'il lui sera très difficile d'appliquer aux objecteurs de conscience un système de service et de discipline analogue à celui des miliciens.

Il indique que le nombre d'objecteurs de conscience est peu élevé et qu'en outre ces jeunes gens devront être répartis suivant les deux régimes linguistiques.

Dans ces conditions, il deviendra par exemple impossible d'organiser des services de garde.

Il est évident que par la force des choses les objecteurs de conscience ne seront pas soumis à toutes les sujétions qui pèsent sur le milicien.

Le Gouvernement estime donc, qu'en compensation le temps de service dans la protection civile doit être porté au double de celui qui est imposé aux miliciens.

Des Commissaires estiment que le doublement du temps de service est exagéré et qu'une telle mesure donnerait l'impression qu'on veut punir l'objecteur de conscience.

Ils admettent l'allongement du temps de service, mais uniquement comme preuve de la sincérité de l'objecteur de conscience.

Cependant ils veulent éviter que l'objecteur de conscience puisse bénéficier d'un régime plus favorable que celui qui est appliqué aux miliciens, notamment au point de vue du casernement, des peines disciplinaires, des permissions et congés.

Ils se rendent bien compte qu'il sera difficile d'organiser le casernement d'un petit nombre d'objecteurs de conscience et que des facilités leur seront ipso facto accordées, notamment en ce qui concerne les gardes et les permissions.

Ils estiment cependant que le doublement du temps de service est exagéré.

Un des auteurs de la proposition signale qu'il sera sans doute impossible d'imposer des rappels aux objecteurs de conscience. Il propose de supprimer le dernier alinéa de l'article 18, alinéa qui assujettit l'objecteur à des rappels identiques à ceux qui sont prévus pour les miliciens.

dienstweigeraars uit gewetensbezwaren zal worden opgelegd. Het regelt ook de duur van deze dienst en van de wederoproeping.

Volgens een voorstel van de Minister van Binnenlandse Zaken zullen de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren dubbel zoveel dienst moeten doen als de dienstplichtigen die tot het normale contingent behoren.

De Regering verantwoordt haar houding op grond dat de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren in België zullen blijven, terwijl de dienstplichtigen die verlangen in België te worden gekazerneerd, een verbintenis van drie maanden moeten ondertekenen, waardoor hun militaire dienst tot vijftien maanden wordt verlengd. De Regering vestigt er ook de aandacht van uw Commissies op, dat de kandidaat-reserveofficieren thans vijftien maanden dienst moeten doen.

De Minister van Binnenlandse Zaken merkt bovendien op dat hij verantwoordelijk zal zijn voor het organiseren van de dienst van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren. Reeds nu geeft hij er zich rekenschap van dat het hem zeer moeilijk zal vallen op de dienstweigeraars een soortgelijke regeling inzake dienst en tucht toe te passen als die welke geldt voor de dienstplichtigen.

Hij wijst erop dat het aantal dienstweigeraars uit gewetensbezwaren gering is en dat deze jonge mensen daarenboven moeten gespreid worden volgens beide taalsels.

Het zal dan ook bijna onmogelijk worden om wachtdiensten te organiseren.

Het ligt voor de hand dat de dienstweigeraars uiteraard niet zullen worden onderworpen aan alle verplichtingen waartoe de dienstplichtigen gehouden zijn.

De Regering is derhalve van oordeel dat de diensttijd in de civiele bescherming als compensatie op het dubbele moet worden gebracht van die waaraan de dienstplichtigen onderworpen zijn.

Sommige commissieleden menen dat de verdubbeling van de diensttijd te ver gaat en dat zulk een maatregel de indruk zal wekken dat men de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren wil straffen.

Zij aanvaarden de verlenging van de diensttijd, doch alleen als bewijs van de oprechtheid van de dienstweigeraar.

Zij willen evenwel voorkomen dat de dienstweigeraar een gunstiger regeling kan genieten dan de dienstplichtigen, met name inzake kazernering, tuchtstraffen en verloven.

Zij geven er zich goed rekenschap van dat het moeilijk zal zijn om de kazernering van een klein aantal dienstweigeraars te organiseren en dat hun *ipso facto* tegemoetkomingen zullen worden verleend, onder meer wat de wacht en de verloven betreft.

Zij zijn evenwel van oordeel dat de verdubbeling van de diensttijd een te strenge maatregel is.

Een van de indieners wijst erop dat het wel onmogelijk zal zijn de dienstweigeraars aan wederoproeping te onderwerpen. Hij stelt voor, het laatste lid van artikel 18 te doen vervallen, krachtens welk lid voor de dienstweigeraar dezelfde wederoproeping gelden als voor de dienstplichtigen.

Dans ces conditions, l'objecteur de conscience ne serait plus assujéti aux rappels *ordinaires* alors que suivant l'article 67, paragraphe premier, des lois sur la milice, le milicien peut être rappelé pour une durée totale de 66 jours.

Si le Gouvernement admettait ce point de vue, ce commissaire estimerait qu'il deviendrait possible d'admettre en compensation le doublement du temps de service.

Le Ministre de l'Intérieur a immédiatement marqué son accord avec cette dernière proposition. Il précise cependant que les rappels imposés par mesure disciplinaire ou en cas de mobilisation devraient être maintenus.

Plusieurs Commissaires estiment qu'il est nécessaire d'amender la proposition du Gouvernement. Ils pensent qu'il serait préférable de substituer au doublement du terme de service, une augmentation uniforme.

Ils proposent de fixer cette augmentation à un an.

Ils font remarquer que, si la proposition du Gouvernement était maintenue, le terme de service de l'objecteur de conscience pourrait devenir insupportable. Ce serait, par exemple, le cas si le terme de service des miliciens était porté à 18 mois, ce qui obligerait l'objecteur de conscience de servir pendant trois ans.

Le Ministre a marqué son accord et l'amendement a été accepté par vos Commissions.

Le texte qui suit a été adopté par les Commissions. Elles ont pris cette décision, parce qu'elles veulent s'assurer qu'il ne sera pas fait mauvais usage de la loi. A la lumière de l'expérience, il sera possible, par le dépôt d'une proposition de loi de diminuer le terme supplémentaire imposé aux objecteurs de conscience.

Texte adopté : « Si l'inscription est accordée par une décision devenue irrévocable et que l'objection porte sur l'accomplissement de tout service militaire, l'objecteur est affecté à un service d'intervention de la protection civile placé sous la direction du Ministre de l'Intérieur. Son terme de service dépassera d'un an celui imposé aux miliciens non candidats gradés de réserve faisant partie du contingent de l'armée portant le millésime de l'année durant laquelle il entre en service à la protection civile.

» L'objecteur en congé illimité peut être assujéti à des rappels par mesure disciplinaire de même durée que ceux prévus pour les militaires en congé illimité.

» En temps de guerre ou pendant les époques assimilées au temps de guerre, telles qu'elles sont définies à l'article 7 de la loi du 12 mai 1927 sur les réquisitions militaires, ou lors d'événements calamiteux en temps de paix, les objecteurs peuvent être astreints par le Ministre de l'Intérieur aux mêmes prestations que celles prévues pour les miliciens libérés affectés à la protection civile. »

De dienstweigeraar zou dan ook niet meer onderworpen worden aan de *gewone* wederoproeping, terwijl de dienstplichtige, krachtens artikel 67, § 1, van de dienstplichtwetten, voor een totale duur van 66 dagen kan worden wederopgeroepen.

Indien de Regering dit standpunt aanvaardt, dan zou het volgens dit commissielid mogelijk worden als compensatie de verdubbeling van de dienstduur te aanvaarden.

De Minister van Binnenlandse Zaken was het onmiddellijk eens met dit voorstel. Hij onderstreepte echter dat de wederoproeping bij wijze van tuchtmaatregel of in geval van mobilisatie gehandhaafd moeten blijven.

Verscheidene commissieleden zijn van oordeel dat het voorstel van de Regering geamendeerd moet worden. Zij vinden het verkieslijk een eenvormige verlenging in de plaats te stellen van de verdubbeling van de dienstduur.

Zij stellen voor, deze verlenging op één jaar te stellen.

Zij merken op dat, indien de Regering haar voorstel niet intrekt, de dienstduur van de dienstweigeraar ondraaglijk lang zou kunnen worden. Dit zou bijvoorbeeld het geval zijn indien de dienstduur van de dienstplichtigen zou worden verlengd tot 18 maanden, zodat de dienstweigeraar drie jaar zou moeten dienen.

De Minister ging hiermee akkoord en het amendement werd door uw Commissies aangenomen.

De Commissies hebben onderstaande tekst goedgekeurd. Zij hebben deze beslissing genomen omdat zij zich ervan willen verzekeren dat er geen verkeerd gebruik van de wet zal worden gemaakt. Aan de hand van de ervaring zal dan een voorstel van wet kunnen worden ingediend om de extra-dienstduur van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren te verkorten.

Aangenomen tekst : « Wordt de inschrijving toegestaan bij een onherroepelijk geworden beslissing en slaat de weigering op het vervullen van elke militaire dienst, dan wordt de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren aangewezen voor een interventiedienst van de civiele bescherming, geplaatst onder de leiding van de Minister van Binnenlandse Zaken. Zijn dienstduur duurt één jaar langer dan die welke opgelegd is aan de dienstplichtigen die geen kandidaat-reservegegraderden zijn en deel uitmaken van het legercontingent, genoemd naar het jaar waarin hij bij de civiele bescherming in dienst treedt.

» De dienstweigeraar uit gewetensbezwaren die met onbepaald verlof is, kan worden onderworpen aan gewone of disciplinaire wederoproeping van dezelfde duur als die welke bepaald zijn voor de militairen met onbepaald verlof.

» In oorlogstijd of gedurende de daarmee gelijkgestelde periodes bepaald bij artikel 7 van de wet van 12 mei 1927 op de militaire opeisingen, of in geval van rampen in vreedstijd, kunnen de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren door de Minister van Binnenlandse Zaken verplicht worden tot dezelfde dienstverstrekingen als die welke bepaald zijn voor de dienstplichtigen die ontheffing genieten en aangewezen zijn voor de civiele bescherming. »

Un commissaire demande s'il n'est pas possible d'affecter les objecteurs de conscience en bloc dans des corps de pompiers encasernés.

Le Ministre de l'Intérieur répond que le Gouvernement pourrait envisager cette solution.

Article 19.

L'article 19 précise la situation qui sera faite aux objecteurs de conscience affectés au service d'intervention de la protection civile.

Vos Commissions soulignent qu'il est indispensable de fixer avec précision le statut social et juridique des objecteurs et de veiller à ce que le régime disciplinaire imposé aux objecteurs de conscience soit au moins aussi sévère que celui qui est appliqué aux miliciens.

Sur proposition du Ministre de l'Intérieur, elles adoptent un alinéa supplémentaire rédigé comme suit :

« Les objecteurs ou leurs ayants droit bénéficient des congés, de la solde et des indemnités de milice dans les mêmes conditions d'octroi que les miliciens en service dans les forces armées ou leurs ayants droit. »

Un Commissaire demande que les services sociaux accordés aux miliciens le soient aussi aux objecteurs de conscience. Il lui a été répondu que, lorsqu'il s'agira d'objecteurs opposés à tout service militaire, l'on ne pourra faire appel au service social de l'armée. Dans ce cas, le service social du Ministère de l'Intérieur aura à intervenir. Il n'est donc pas possible de garantir que les objecteurs de conscience bénéficieront d'avantages identiques à ceux qui sont attribués aux miliciens.

Sur proposition d'un Commissaire, vos Commissions adoptent à l'unanimité moins une abstention, le texte suivant à ajouter comme dernier alinéa de l'article.

« Ils jouiront dans la mesure du possible des avantages sociaux, assurés aux miliciens se trouvant dans les mêmes conditions. »

Article 20.

Sur proposition du Gouvernement, l'article 20 a été modifié.

Le nouveau paragraphe premier ne concerne que les objecteurs à un service militaire armé. Les dispositions des lois sur la milice leur seront donc appliquées, notamment en ce qui concerne l'ajournement, le sursis, le sursis extraordinaire, la dispense, l'exemption et la libération.

Le nouveau paragraphe deux s'applique aux objecteurs à tout service militaire.

En cas de dispense et en temps de mobilisation de l'armée, l'objecteur pourra être astreint à des obliga-

Een commissielid vraagt of het niet mogelijk is alle dienstweigeraars uit gewetensbezwaren samen in te lijven in gekazerneerde brandweerkorpsen.

De Minister van Binnenlandse Zaken antwoordt dat de Regering deze oplossing in overweging zou kunnen nemen.

Artikel 19.

Artikel 19 omschrijft de toestand van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren die worden aangewezen voor de interventiedienst van de civiele bescherming.

Uw Commissies wijzen erop dat het volstrekt noodzakelijk is de sociale en juridische positie van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren nauwkeurig te bepalen en erop toe te zien dat het tuchtreglement voor de dienstweigeraars op zijn minst even streng is als dat van de dienstplichtigen.

Op voorstel van de Minister van Binnenlandse Zaken nemen uw Commissies een aanvullend lid aan, luidend als volgt :

« De dienstweigeraars uit gewetensbezwaren of hun rechthebbenden genieten verlof, soldij en militievergoeding onder dezelfde toekenningsvoorwaarden als de dienstplichtigen die dienst doen in de krijgsmacht, of hun rechthebbenden ».

Een commissielid vraagt dat de sociale voorzieningen die voor de dienstplichtigen gelden, tot de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren zullen worden uitgebreid. Hem wordt geantwoord dat het niet mogelijk is een beroep te doen op de sociale dienst van het leger voor dienstweigeraars uit gewetensbezwaren die tegen iedere militaire dienst gekant zijn. In dit geval moet de sociale dienst van het Ministerie van Binnenlandse Zaken een bijdrage toekennen. Er kan dus niet worden gewaarborgd dat de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren dezelfde voordelen zullen verkrijgen als de dienstplichtigen.

Op voorstel van een commissielid nemen uw Commissies, op één onthouding na, met algemene stemmen de volgende tekst aan als laatste lid van het artikel :

« Zoveel mogelijk ontvangen zij de sociale voordelen verleend aan de dienstplichtigen die in dezelfde omstandigheden verkeren ».

Artikel 20.

Op voorstel van de Regering wordt artikel 20 gewijzigd.

De nieuwe § 1 heeft slechts betrekking op dienstweigeraars die een gewapende militaire dienst weigeren te vervullen. De dienstplichtwetten worden dus op hen toegepast, onder meer wat betreft de voorlopige afkeuring, het uitstel, het buitengewoon uitstel, de vrijlating, de vrijstelling en de ontheffing.

De nieuwe § 2 geldt voor de dienstweigeraars die tegen iedere militaire dienst gekant zijn.

In geval van vrijlating kan de dienstweigeraar, in tijden van mobilisatie van het leger, tot dezelfde dienst-

tions envers l'organisation de la protection civile comme les miliciens le sont envers l'armée.

Le nouveau paragraphe 4 règle l'application des lois sur la milice aux membres de la famille de l'objecteur.

Vos Commissions estiment que la famille de l'objecteur ne peut être punie du fait de l'objection de conscience d'un de ses membres. En conséquence, le service civil de l'objecteur sera compté comme service militaire pour l'application des lois sur la milice.

Le paragraphe 4 est donc rédigé comme suit :

« Pour l'application des lois sur la milice aux membres de la famille de l'objecteur, le service de l'objecteur visé à l'article 18 ou la dispense de ce service sont assimilés au service militaire actif ou à la dispense de ce service. »

La disposition précisant que les objecteurs de conscience seront reconnus aptes, exemptés, ajournés ou réformés suivant les critères appliqués aux miliciens, est insérée comme alinéa 2 du § 2.

Article 21.

Sur proposition du Ministre de l'Intérieur, vos Commissions ajoutent après les mots « contrat d'emploi » les mots « et du contrat d'apprentissage ».

Article 22.

L'article est adopté avec des amendements de forme.

A la fin du 6e alinéa les mots « le plus prochain contingent » ont été remplacés par « le contingent dont la remise est en cours ».

Au 7e alinéa « contingent normal » a été remplacé par « contingent de l'armée » et au dernier alinéa le début a été modifié comme suit : « Si la renonciation intervient après le commencement du service, l'objecteur visé à l'article 18 doit accomplir... ».

Article 23.

Le Ministre de l'Intérieur a présenté des amendements inspirés par les lois sur la milice. Il propose de remplacer le 3e alinéa du premier paragraphe par le texte suivant, identique à celui de l'article 98 des lois sur la milice.

« La juridiction ne se prononce qu'après avoir invité l'intéressé à présenter sa défense verbalement ou par écrit. Dans tous les cas, la décision est réputée contradictoire. »

Plusieurs commissaires estiment qu'il faut préciser que l'objecteur pourra être assisté par un conseil man-

vestrekkingen worden verplicht tegenover de organisatie van de civiele bescherming als de dienstplichtigen tegenover het leger.

De nieuwe § 4 regelt de toepassing van de dienstplichtwetten op de leden van het gezin van de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren.

Uw Commissies zijn van oordeel dat het gezin van de dienstweigeraar niet mag worden gestraft wegens de dienstweigering van een lid ervan. Voor de toepassing van de dienstplichtwetten wordt de civiele dienst van de dienstweigeraar derhalve als militaire dienst aangemerkt.

§ 4 luidt dus als volgt :

« Voor de toepassing van de dienstplichtwetten op de leden van het gezin van de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren wordt de dienst van de dienstweigeraar bedoeld in artikel 18 of de vrijlating van deze dienst gelijkgesteld met actieve militaire dienst of met vrijlating van die dienst ».

De bepaling luidens welke de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren worden goedgekeurd, vrijgesteld, voorlopig afgekeurd of bij reform ontslagen op grond van de criteria die voor de dienstplichtigen gelden, wordt het 2^e lid van § 2.

Artikel 21.

Op voorstel van de Minister van Binnenlandse Zaken hebben uw Commissies, na de woorden « arbeidsovereenkomst voor bedienden », de woorden « en de leerovereenkomst » toegevoegd.

Artikel 22.

Het artikel wordt met enkele vormwijzigingen aangenomen.

Op het eind van het zesde lid worden de woorden « het eerstvolgende contingent » vervangen door de woorden « het contingent waarvan de overgifte aan de gang is ».

In het zevende lid worden de woorden « normale contingent » vervangen door « contingent van het leger » en in het laatste lid wordt het begin gewijzigd als volgt : « Wordt afstand gedaan na het begin van de dienst, dan moet de bij artikel 18 bedoelde dienstweigeraar... »

Artikel 23.

De Minister van Binnenlandse Zaken heeft amendementen ingediend die steunen op de dienstplichtwetten. Hij stelt voor, § 1, derde lid, te vervangen door de onderstaande tekst, die dezelfde is als die van artikel 98 van de dienstplichtwetten :

« Het rechtscollege spreekt zich eerst uit na de betrokkene te hebben verzocht zijn verdediging mondeling of schriftelijk voor te dragen. De beslissing wordt in ieder geval geacht op tegenspraak te zijn gewezen. »

Verscheidene commissieleden zijn van oordeel dat men nader moet aangeven dat de dienstweigeraar door

daté. La personne qui assiste ne doit pas être obligatoirement un avocat. Il peut être, par exemple, le dignitaire d'une secte religieuse ou philosophique.

Vos Commissions admettent de remplacer l'alinéa 3 du paragraphe premier comme suit :

« La juridiction ne se prononce qu'après avoir invité l'intéressé, qui peut être assisté d'un conseil dûment mandaté, à présenter sa défense verbalement et, à défaut, par écrit. Dans tous les cas, la décision est réputée contradictoire. »

Il est évident que l'insertion des mots « qui peut être assisté d'un conseil dûment mandaté » ne signifie pas qu'il faut comprendre que l'article 98 des lois sur la milice, où ces mots ne figurent pas, interdit l'assistance d'un avocat. Rien n'est modifié à la jurisprudence en la matière.

L'article 6 de la présente proposition de loi est modifié afin de le mettre en concordance avec l'article 23, en remplaçant « d'un avocat » par « d'un conseil dûment mandaté ».

Au paragraphe 2, deuxième alinéa de l'article 23, « un an » est remplacé par « deux années ».

A la fin de l'article : « contingent normal » est remplacé par « contingent de l'armée ».

Article 24.

Vos Commissions adoptent un amendement présenté par le Ministre de l'Intérieur. Il s'agit de remplacer « in fine » du premier alinéa « jusqu'à l'âge de 45 ans » par « jusqu'au 31 décembre de l'année pendant laquelle il atteint l'âge de 45 ans ».

Un Commissaire signale que dorénavant à l'occasion de l'annonce de vacance de certains emplois publics, l'on devra tenir compte de la présente loi et stipuler que « le candidat doit avoir satisfait aux lois de la milice ou à la loi portant le statut des objecteurs de conscience ».

Plusieurs Commissaires estiment que cette question devra être réglée par circulaire ministérielle.

Article 25.

Cet article vise entre autres à punir la désertion de l'objecteur de conscience affecté à un service civil.

Les mots « au corps de protection civile visé à l'article 18 » sont remplacés par « à la protection civile ».

een gemandateerd raadsman mag worden bijgestaan. Deze persoon moet niet noodzakelijkerwijze een advocaat zijn. Het kan bijvoorbeeld de waardigheidsbekleder van een goddienstige of wijsgerige sekte zijn.

Uw Commissies zijn het eens om § 1, derde lid, te vervangen als volgt :

« Het rechtscollege spreekt zich eerst uit na de betrokkene, die mag worden bijgestaan door een behoorlijk gemandateerd raadsman, te hebben verzocht zijn verdediging mondeling en, bij gebreke daarvan, schriftelijk voor te dragen. De beslissing wordt in ieder geval geacht op tegenspraak te zijn gewezen ».

Het ligt voor de hand dat men, uit de invoeging van de woorden « die mag worden bijgestaan door een behoorlijk gemandateerd raadsman », niet mag afleiden dat artikel 98 van de dienstplichtwetten, waarin die woorden niet voorkomen, de bijstand van een advocaat verbiedt. In de rechtspraak terzake wordt niets gewijzigd.

Artikel 6 van het voorstel wordt gewijzigd om het in overeenstemming te brengen met artikel 23. De woorden « door een advocaat » worden vervangen door de woorden « door een behoorlijk gemandateerd raadsman ».

In § 2, 2e lid, van artikel 23, worden de woorden « één jaar » vervangen door « twee jaren ».

Op het eind van het artikel worden de woorden « normaal contingent » vervangen door de woorden « contingent van het leger ».

Artikel 24.

Uw Commissies aanvaarden een amendement van de Minister van Binnenlandse Zaken. Het heeft ten doel, in fine van het eerste lid, de woorden « tot de leeftijd van 45 jaar » te vervangen door de woorden « tot 31 december van het jaar waarin hij 45 jaar oud wordt ».

Een commissielid wijst erop dat men voortaan bij het aankondigen van een vacature van sommige openbare ambten rekening zal moeten houden met deze wet en vermelden dat « de kandidaat voldaan moet hebben aan de dienstplichtwetten of aan de wet houdende het statuut van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren. »

Verscheidene commissieleden menen dat deze kwestie door een ministeriële circulaire dient te worden geregeld.

Artikel 25.

Dit artikel stelt straf op de desertie van dienstweigeraars die voor een civiele dienst zijn aangewezen.

De woorden « voor het in artikel 18 bedoelde korps voor civiele bescherming » worden vervangen door de woorden « voor de civiele bescherming ».

Article 26.

Même modification de forme que celle admise à l'article 25.

Article 27.

Un commissaire demande quelle serait la situation si un tribunal correctionnel prenait un jugement contraire à la décision du conseil d'objection de conscience.

Il a été répondu que dans ce cas, il y aurait chose jugée au répressif et que l'on devrait examiner la portée de la décision judiciaire. Le conseil peut trouver d'autres motifs pour maintenir sa décision.

Articles 28 et 29.

Adoptés sans discussion.

Article 30.

Sur proposition du Ministre de l'Intérieur les mots « cette date » ont été remplacés par « la même date » in fine du premier alinéa.

Article 31.

Adopté sans discussion.

La proposition de loi ainsi amendée a été adoptée à l'unanimité.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité.

Le Rapporteurs,
S. FLAMME.

Les Présidents,
H. ROLIN.
A. DE BOODT.
H. HARMEGNIES.

**

TEXTE PRESENTE
PAR LES COMMISSIONS REUNIES

ARTICLE PREMIER.

Le milicien qui, pour des motifs d'ordre religieux, philosophique ou moral, est convaincu qu'on ne peut tuer son prochain, même à des fins de défense nationale ou collective, peut demander, par lettre recommandée à la poste, au Ministre de l'Intérieur d'être exempté du service militaire ou seulement du service militaire armé en raison de ses objections de conscience.

La demande est recevable à partir du 1er janvier de l'année pendant laquelle le milicien atteint 18 ans et cesse de l'être lorsque le milicien a acquis la qualité

Artikel 26.

Zelfde vormwijziging als in artikel 25.

Artikel 27.

Een commissielid vraagt hoe de toestand zal zijn wanneer een correctionele rechtbank een vonnis zou vellen in strijd met de beslissing van de Raad voor de dienstweigering uit gewetensbezwaren.

Hem wordt geantwoord dat het hier een gewijsde van een strafgerecht betreft en dat de draagwijdte van de gerechtelijke beslissing zou moeten worden nagegaan. De Raad kan andere gronden vinden om zijn beslissing te handhaven.

Artikelen 28 en 29.

Zonder bespreking aangenomen.

Artikel 30.

Op voorstel van de Minister van Binnenlandse Zaken worden, in fine van het eerste lid, de woorden « deze datum » vervangen door « diezelfde datum ».

Artikel 31.

Zonder bespreking aangenomen.

**

Het aldus geamendeerde voorstel van wet is met algemene stemmen aangenomen.

Dit verslag is met algemene stemmen goedgekeurd.

De Verslaggever,
S. FLAMME.

De Voorzitters,
H. ROLIN.
A. DE BOODT.
H. HARMEGNIES.

**

TEKST VOORGEDRAGEN
DOOR DE VERENIGDE COMMISSIES.

EERSTE ARTIKEL.

De dienstplichtige die, om redenen van godsdienstige, wijsgerige of morele aard, overtuigd is dat men de evenmens niet mag doden, zelfs niet ter verdediging van het land of van de gemeenschap, kan aan de Minister van Binnenlandse Zaken, bij ter post aangetekende brief, vragen om op grond van zijn gewetensbezwaren vrijgesteld te worden van de militaire dienst of alleen van de gewapende militaire dienst.

De aanvraag is ontvankelijk met ingang van 1 januari van het jaar waarin de dienstplichtige 18 jaar oud wordt en niet meer ontvankelijk wanneer de

de militaire par la lecture des lois militaires ou lorsqu'il est traité comme déserteur en vertu des lois coordonnées sur la milice.

Toutefois, en temps de guerre et pendant les époques assimilées, telles qu'elles sont définies à l'article 7 de la loi du 12 mai 1927 sur les réquisitions militaires, les miliciens faisant partie de la réserve de recrutement peuvent introduire la demande dès leur appel à l'incorporation.

ART. 2.

La demande doit être écrite et signée par l'objecteur, indiquer les raisons qui la justifient et désigner éventuellement les personnes qui pourraient attester sa sincérité.

Si l'objecteur ne sait ou ne peut écrire ou signer, sa demande est reçue par le bourgmestre de sa résidence ou son délégué, qui la fait parvenir au Ministre de l'Intérieur.

ART. 3.

Si la demande est reconnue recevable par le Ministre de l'Intérieur, l'intéressé est provisoirement inscrit par le Ministre de l'Intérieur sur la liste des objecteurs de conscience.

Cette inscription suspend à l'égard du requérant l'application des dispositions des lois coordonnées sur la milice relatives à la remise du contingent au centre de recrutement et de sélection.

Elle est notifiée au requérant dans les trois jours, non compris les dimanches et jours fériés.

La demande est considérée comme non avenue dans les cas où les obligations militaires de l'intéressé viennent à s'éteindre.

ART. 4.

Le Ministre de l'Intérieur fait recueillir tous renseignements utiles relatifs à l'intéressé, notamment auprès des autorités communales et judiciaires.

Il joint au dossier un extrait du casier judiciaire.

ART. 5.

Un mois au plus tard après la réception de la demande, le dossier est transmis au président du conseil de l'objection de conscience pour qu'il soit statué sur le bien-fondé de l'objection.

Ce conseil est composé de cinq membres : deux magistrats effectifs ou honoraires dont l'un est choisi en qualité de président, deux avocats inscrits depuis dix ans au moins au tableau de l'Ordre et un fonctionnaire du Ministère de la Justice. Ils sont nommés par le Roi, sur la proposition du Ministre de la Justice. Le Roi désigne en même temps, pour chacun d'eux un ou plusieurs suppléants.

dienstplichtige de hoedanigheid van militair heeft verkregen door de voorlezing van de militaire wetten of krachtens de gecoördineerde dienstplichtwetten als deserteur wordt behandeld.

In oorlogstijd en gedurende de daarmede gelijkgestelde periodes bepaald bij artikel 7 van de wet van 12 mei 1927 op de militaire opeisingen kunnen de dienstplichtigen die deel uitmaken van de werfreserve evenwel de aanvraag indienen zodra zij opgeroepen zijn om ingelijfd te worden.

ART. 2.

De aanvraag moet door de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren geschreven en ondertekend zijn, de redenen opgeven die haar rechtvaardigen en eventueel personen aanwijzen die haar oprechtheid kunnen bevestigen.

Indien de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren niet kan schrijven of tekenen, of daartoe niet in staat is, wordt zijn aanvraag ontvangen door de burgemeester van zijn verblijfplaats of diens afgevaardigde, die ze doorzendt aan de Minister van Binnenlandse Zaken.

ART. 3.

Indien de Minister van Binnenlandse Zaken de aanvraag ontvankelijk verklaart, wordt de betrokkene door de Minister van Binnenlandse Zaken voorlopig ingeschreven op de lijst van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren.

Deze inschrijving schorst ten opzichte van de aanvrager de toepassing van het bepaalde in de gecoördineerde dienstplichtwetten betreffende de overgifte van het contingent aan het recruterings- en selectiecentrum.

Zij wordt binnen drie dagen, zon- en feestdagen niet ingereken, aan de aanvrager betekend.

De aanvraag wordt voor niet bestaande gehouden in alle gevallen waarin voor de betrokkene de dienstplicht ophoudt te bestaan.

ART. 4.

De Minister van Binnenlandse Zaken doet over de betrokkene alle nuttige inlichtingen inwinnen, onder meer bij de gemeentelijke en de rechterlijke overheid.

Hij voegt een uittreksel uit het strafregister bij het dossier.

ART. 5.

Uiterlijk één maand na ontvangst van de aanvraag, wordt het dossier doorgezonden aan de voorzitter van de raad voor de dienstweigering uit gewetensbezwaren, opdat over de gegrondheid van het gewetensbezwaar uitspraak wordt gedaan.

Die raad bestaat uit vijf leden : twee werkelijke of eremagistraten, waarvan een tot voorzitter wordt gekozen, twee advocaten die sinds ten minste tien jaar op de tabel van de Orde zijn ingeschreven, en een ambtenaar van het Ministerie van Justitie. Zij worden benoemd door de Koning, op de voordracht van de Minister van Justitie. De Koning wijst terzelfdertijd voor ieder van hen één of meer plaatsvervangers aan.

Un fonctionnaire, désigné par le Ministre de l'Intérieur, fait fonction de secrétaire-rapporteur.

Lorsque les besoins du service l'exigent, le Ministre de la Justice peut diviser le conseil en plusieurs chambres.

Dans ce cas, le président détermine la composition des chambres en faisant appel aux suppléants, règle les remplacements en cas d'empêchement et répartit les affaires.

Le fonctionnement du conseil et la procédure qui y est suivie sont déterminés par le Roi, sur la proposition du Ministre de la Justice. Les séances du conseil sont publiques.

ART. 6.

Le requérant qui peut être assisté d'un conseil dûment mandaté, comparait en personne sur invitation qui lui est adressée par lettre recommandée déposée à la poste sept jours au moins à l'avance. Le dossier est tenu à leur disposition pendant les quatre jours précédant celui fixé pour la comparution.

Le conseil de l'objection de conscience entend tous les témoins utiles ainsi que le requérant qui a le droit de produire tous les documents qu'il juge utiles à sa cause. Ces documents sont annexés au dossier.

La non-comparution du requérant sans motif légitime ne fait pas obstacle à ce que le conseil statue.

Le requérant peut, éventuellement, jusqu'à la fin de l'instruction à l'audience, limiter ses objections à l'accomplissement du service militaire armé seulement.

Les frais de transport en Belgique des témoins convoqués par le conseil, sont à charge de l'Etat dans les conditions déterminées par le Ministre de l'Intérieur.

Lorsque le requérant est mineur d'âge, ses parents ou son tuteur, résidant en Belgique, seront toujours convoqués.

ART. 7.

Le conseil de l'objection de conscience statue par décision motivée dans les deux mois de la transmission du dossier ou de la comparution du requérant, lorsque celle-ci a été retardée pour motif légitime.

La décision est prononcée en séance publique. Elle est notifiée au requérant, au gouverneur de province et au commandant du centre de recrutement et de sélection, dans les quinze jours.

ART. 8.

Le Ministre de l'Intérieur et le requérant peuvent interjeter appel de la décision du conseil de l'objection de conscience.

Een door de Minister van Binnenlandse Zaken aangewezen ambtenaar doet dienst als secretaris-verslaggever.

Zo de dienst het vereist, kan de Minister van Justitie de raad in verscheidene kamers splitsen.

In dit geval bepaalt de voorzitter de samenstelling van de kamers door de plaatsvervangers op te roepen, voorziet in de vervanging bij verhindering en verdeelt de zaken.

De Koning bepaalt, op de voordracht van de Minister van Justitie, de werkwijze van de Raad alsmede de rechtspleging die er gevolgd wordt. De vergaderingen van de raad zijn openbaar.

ART. 6.

De aanvrager, die zich kan laten bijstaan door een behoorlijk gemandateerd raadsman, verschijnt in persoon na daartoe te zijn uitgenodigd bij een aangetekende brief, die ten minste zeven dagen vooraf ter post wordt afgegeven. Het dossier wordt te hunner beschikking gehouden gedurende de vier dagen welke de voor de verschijning vastgestelde dag voorafgaan.

De raad voor de dienstweigering uit gewetensbezwaren hoort alle dienstige getuigen en de aanvrager, die het recht heeft alle stukken over te leggen die hij voor zijn zaak dienstig acht. Die stukken worden bij het dossier gevoegd.

Het niet-verschijnen van de aanvrager zonder wettige reden verhindert niet dat de raad voor de dienstweigering uit gewetensbezwaren uitspraak doet.

De aanvrager kan eventueel, tot het einde van het onderzoek ter zitting, zijn bezwaren beperken tot het vervullen van de gewapende militaire dienst alleen.

De reiskosten in België van de getuigen, opgeroepen door de raad, komen ten laste van de Staat, onder de voorwaarden bepaald door de Minister van Binnenlandse Zaken.

Is de aanvrager minderjarig, dan worden steeds zijn in België verblijvende ouders of voogd opgeroepen.

ART. 7.

De raad voor de dienstweigering uit gewetensbezwaren doet bij met redenen omklede beslissing uitspraak binnen twee maanden na de doorzending van het dossier of na de verschijning van de aanvrager, indien de verschijning om een wettige reden is uitgesteld.

De beslissing wordt in openbare vergadering uitgesproken. Zij wordt binnen vijftien dagen betekend aan de aanvrager, de provinciegouverneur en de bevelhebber van het recruterings- en selectiecentrum.

ART. 8.

De Minister van Binnenlandse Zaken en de aanvrager kunnen beroep instellen tegen de beslissing van de raad voor de dienstweigering wegens gewetensbezwaren.

Pour être recevable, l'acte d'appel du requérant doit indiquer la date de la décision attaquée, être revêtu de la signature de l'appellant et être adressé au Ministre de l'Intérieur par lettre recommandée, déposée à la poste quinze jours au plus tard après celui de la notification de la décision.

Si le requérant ne sait ou ne peut signer, l'acte est préalablement présenté à l'autorité désignée à l'article 2, alinéa 2, qui fait mention de cette présentation à la suite de l'acte, après avoir vérifié l'identité du requérant.

L'acte d'appel du Ministre de l'Intérieur doit être adressé au requérant par lettre recommandée, déposée à la poste quinze jours au plus tard après la notification de la décision à l'intéressé. Une copie de cet acte est jointe au dossier.

ART. 9.

L'appel est porté devant le conseil d'appel de l'objection de conscience par le Ministre de l'Intérieur dès que celui-ci a notifié son acte d'appel au requérant, ou reçu l'acte de ce dernier.

Le conseil d'appel est composé de cinq membres : deux magistrats effectifs ou honoraires dont un magistrat d'une Cour d'appel qui en est le président, deux avocats inscrits depuis dix ans au moins au tableau de l'Ordre et anciens membres du Conseil de l'Ordre, et un fonctionnaire du Ministère de la Justice. Ils sont nommés par le Roi, sur la proposition du Ministre de la Justice. Le Roi désigne en même temps, pour chacun d'eux, un ou plusieurs suppléants.

Un fonctionnaire, désigné par le Ministre de l'Intérieur, fait fonction de secrétaire-rapporteur.

Lorsque les besoins du service l'exigent, le Ministre de la Justice peut diviser le conseil en plusieurs chambres.

Dans ce cas, le président détermine la composition des chambres en faisant appel aux suppléants, règle les remplacements en cas d'empêchement, et répartit les affaires.

Le fonctionnement de ce conseil ainsi que la procédure qui y est suivie sont déterminés par le Roi, sur la proposition du Ministre de la Justice. Les séances du conseil sont publiques.

Les dispositions des articles 6 et 7 sont applicables.

ART. 10.

Le Ministre de l'Intérieur et le requérant peuvent se pourvoir en cassation contre la décision du conseil d'appel de l'objection de conscience dans les quinze jours de la notification de la décision à l'intéressé.

Le pourvoi doit contenir l'exposé des moyens et être revêtu de la signature du requérant.

Il est adressé au greffe de la Cour de Cassation par lettre recommandée, déposée à la poste au plus tard le

Om ontvankelijk te zijn moet de akte van beroep van de aanvrager de datum van de bestreden beslissing opgeven, ondertekend zijn door de appellant en aan de Minister van Binnenlandse Zaken worden gezonden bij een aangetekende brief, die, uiterlijk vijftien dagen na de dag van de betekening van de beslissing, ter post is afgegeven.

Indien de aanvrager niet kan tekenen of daartoe niet in staat is, wordt de akte vooraf voorgelegd aan de in het tweede lid van artikel 2 aangewezen overheid, die deze voorlegging onderaan op de akte vermeldt na de identiteit van de aanvrager te hebben nagegaan.

De akte van beroep van de Minister van Binnenlandse Zaken moet aan de aanvrager worden gericht bij aangetekende brief die uiterlijk vijftien dagen na de betekening van de beslissing aan de aanvrager, ter post is afgegeven. Een afschrift van die akte wordt bij het dossier gevoegd.

ART. 9.

Het beroep wordt door de Minister van Binnenlandse Zaken vóór de raad van beroep voor de dienstweigering uit gewetensbezwaren gebracht, zodra hij zijn akte van beroep aan de aanvrager heeft betekend of diens akte heeft ontvangen.

De raad van beroep bestaat uit vijf leden : twee werkelijke of eremagistraten, waaronder een magistraat in een Hof van beroep, die het voorzitterschap waarneemt, twee advocaten die ten minste sinds tien jaar ingeschreven zijn op de tabel van de Orde en voormalig lid zijn van de Raad van de Orde, en een ambtenaar van het Ministerie van Justitie. Zij worden benoemd door de Koning, op de voordracht van de Minister van Justitie. De Koning wijst terzelfdertijd voor ieder van hen één of meer plaatsvervangers aan.

Een door de Minister van Binnenlandse Zaken aangewezen ambtenaar doet dienst als secretaris-verslaggever.

Zo de dienst het vereist, kan de Minister van Justitie de raad in verscheidene kamers splitsen.

In dit geval bepaalt de voorzitter de samenstelling van de kamers door de plaatsvervangers op te roepen, voorziet in de vervanging bij verhindering en verdeelt de zaken.

De Koning bepaalt, op de voordracht van de Minister van Justitie, de werkwijze van die raad alsmede de rechtspleging die er gevolgd wordt. De vergaderingen van de raad zijn openbaar.

Het bepaalde in de artikelen 6 en 7 is van toepassing.

ART. 10.

De Minister van Binnenlandse Zaken en de aanvrager kunnen zich in cassatie voorzien tegen de beslissing van de raad van beroep voor de dienstweigering uit gewetensbezwaren binnen vijftien dagen na de betekening van de beslissing aan de betrokkene.

De voorziening moet een omschrijving van de midelen bevatten en door de aanvrager ondertekend zijn.

Zij wordt aan de griffie van het Hof van cassatie gezonden bij aangetekende brief, uiterlijk de laatste

dernier jour du délai fixé à l'alinéa premier du présent article.

Le Ministre de l'Intérieur doit, en outre, notifier une copie de son pourvoi au requérant.

Si le requérant ne sait ou ne peut signer, le pourvoi est préalablement présenté à l'autorité désignée à l'article 2, alinéa 2, qui fait mention de cette présentation à la suite du pourvoi, après avoir vérifié l'identité du requérant.

ART. 11.

En même temps que son pourvoi ou dès qu'il est averti du recours du requérant par le greffier de la Cour de Cassation, le Ministre de l'Intérieur fait parvenir à celui-ci une expédition de la décision attaquée et le dossier.

La Cour statue toutes affaires cessantes.

ART. 12.

Le greffier de la Cour de Cassation informe de l'admission ou du rejet du pourvoi le Ministre de l'Intérieur. Celui-ci en fait la notification au requérant ainsi qu'au gouverneur de province et au commandant du centre de recrutement et de sélection.

ART. 13.

Lorsque la cassation est prononcée, la cause est renvoyée en conseil d'appel de l'objection de conscience composé d'autres membres.

Si la seconde décision est annulée pour les mêmes motifs que ceux de la première cassation, le conseil d'appel doit se conformer à la décision de la Cour sur le point de droit jugé par elle.

ART. 14.

Les notifications aux miliciens prévues aux articles précédents sont faites sous pli recommandé à la poste. La notification est réputée faite le lendemain du jour du dépôt à la poste, non compris les dimanches et jours fériés.

ART. 15.

Sans préjudice de l'application de l'alinéa 4 de l'article 6, la demande prévue à l'article premier ne peut être faite qu'une seule fois.

ART. 16.

Si l'inscription est refusée, la suspension prévue par l'alinéa 2 de l'article 3 prend fin dès que la décision devient irrévocable.

dag van de in het eerste lid van dit artikel vastgestelde termijn ter post afgegeven.

De Minister van Binnenlandse Zaken moet bovendien een afschrift van zijn voorziening aan de aanvrager laten geworden.

Indien de aanvrager niet kan tekenen of daartoe niet in staat is, wordt de voorziening vooraf voorgelegd aan de in het tweede lid van artikel 2 aangewezen overheid, die deze voorlegging onderaan op de voorziening vermeldt, na de identiteit van de aanvrager te hebben nagegaan.

ART. 11.

Tegelijk met zijn voorziening of zodra de griffier van het Hof van Cassatie hem heeft medegedeeld dat de aanvrager zich in cassatie heeft voorzien, doet de Minister van Binnenlandse Zaken aan de griffier een uitgifte van de bestreden beslissing en het dossier toekomen.

Het Hof doet uitspraak met voorrang boven alle andere zaken.

ART. 12.

De griffier van het Hof van Cassatie geeft aan de Minister van Binnenlandse Zaken kennis van de aanvaarding of de verwerping van de voorziening. De Minister geeft hiervan kennis aan de aanvrager, aan de provinciegouverneur en aan de bevelhebber van het recruterings- en selectiecentrum.

ART. 13.

In geval van vernietiging wordt de zaak verwezen naar de uit andere leden samengestelde raad van beroep voor de dienstweigerings- en gewetensbezwaren.

Indien de tweede beslissing vernietigd wordt om dezelfde redenen als die waarop de eerste vernietiging steunde, moet de raad van beroep zich schikken naar de beslissing van het Hof omtrent het rechtspunt dat het beslecht heeft.

ART. 14.

De betekeningen aan de dienstplichtigen waarvan sprake in de voorgaande artikelen, geschieden bij ter post aangetekende brief. De betekening wordt geacht te zijn gedaan op de dag na de afgifte van de brief ter post, zon- en feestdagen niet inbegrepen.

ART. 15.

Onverminderd de toepassing van het 4de lid van artikel 6, kan de aanvraag waarvan sprake in artikel 1. slechts een enkele maal worden gedaan.

ART. 16.

Wordt de inschrijving geweigerd, dan loopt de schorsing waarvan sprake in het tweede lid van artikel 3 ten einde, zodra de beslissing onherroepelijk wordt.

Lorsque le contingent dont il devait faire partie a déjà été remis à l'autorité militaire, le requérant est joint au contingent dont la remise est en cours.

ART. 17.

Si l'inscription est accordée par une décision devenue irrévocable et que l'objection porte seulement sur l'accomplissement du service armé, la suspension prévue par l'alinéa 2 de l'article 3 prend fin et l'objecteur est affecté à un service militaire non armé.

Lorsque le contingent dont il devait faire partie a déjà été remis à l'autorité militaire, l'objecteur est remis à cette autorité avec le contingent dont la remise est en cours.

ART. 18.

Si l'inscription est accordée par une décision devenue irrévocable et que l'objection porte sur l'accomplissement de tout service militaire, l'objecteur est affecté à un service d'intervention de la protection civile placé sous la direction du Ministre de l'Intérieur. Son terme de service dépassera d'un an celui imposé aux miliciens non candidats gradés de réserve faisant partie du contingent de l'armée portant le millésime de l'année durant laquelle il entre en service à la protection civile.

L'objecteur en congé illimité peut être assujéti à des rappels par mesure disciplinaire de même durée que ceux prévus pour les militaires en congé illimité.

En temps de guerre, telles qu'elles sont définies à l'article 7 de la loi du 12 mai 1927 sur les réquisitions militaires, ou lors d'événements calamiteux en temps de paix, les objecteurs peuvent être astreints par le Ministre de l'Intérieur aux mêmes prestations que celles prévues pour les miliciens libérés affectés à la protection civile.

ART. 19.

Les objecteurs affectés à la protection civile sont incorporés dans les unités séjournant dans des camps ou cantonnements.

Leur statut est organisé par le Roi sur proposition du Ministre de l'Intérieur. Le Roi détermine notamment l'affectation, le service et le régime disciplinaire. Leur statut ne peut en aucun cas être plus favorable que celui des miliciens du contingent de l'armée.

Les objecteurs ou leurs ayants droit bénéficient des congés, de la solde et des indemnités de milice dans les

Wanneer het contingent waarvan hij deel moest uitmaken, reeds aan de militaire overheid is overgegeven, wordt de aanvrager gevoegd bij het contingent waarvan de overgifte aan de gang is.

ART. 17.

Wordt de inschrijving toegestaan bij een onherroepelijk geworden beslissing en slaat de weigering enkel op het vervullen van de gewapende dienst, dan neemt de schorsing waarvan sprake in het tweede lid van artikel 3, een einde en wordt de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren aangewezen voor een niet gewapende militaire dienst.

Wanneer het contingent waarvan hij deel moest uitmaken, reeds aan de militaire overheid is overgegeven, wordt de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren aan die overheid overgegeven met het contingent waarvan de overgifte aan de gang is.

ART. 18.

Wordt de inschrijving toegestaan bij een onherroepelijk geworden beslissing en slaat de weigering op het vervullen van elke militaire dienst, dan wordt de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren aangewezen voor een interventiedienst van de civiele bescherming, geplaatst onder de leiding van de Minister van Binnenlandse Zaken. Zijn dienstduur duurt een jaar langer dan die welke opgelegd is aan de dienstplichtigen die geen kandidaat-reservegegradueerden zijn en deel uitmaken van het legercontingent, genoemd naar het jaar waarin hij bij de civiele bescherming in dienst treedt.

De dienstweigeraar uit gewetensbezwaren die met onbepaald verlof is, kan worden onderworpen aan gewone of disciplinaire wederoproeping van dezelfde duur als die welke bepaald zijn voor de militairen met onbepaald verlof.

In oorlogstijd of gedurende de daarmee gelijkgestelde periodes bepaald bij artikel 7 van de wet van 12 mei 1927 op de militaire opeisingen, of in geval van rampen in vreedstijd, kunnen de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren door de Minister van Binnenlandse Zaken verplicht worden tot dezelfde dienstverstrekkingen als die welke bepaald zijn voor de dienstplichtigen die ontheffing genieten en aangewezen zijn voor de burgerlijke bescherming.

ART. 19.

De dienstweigeraars uit gewetensbezwaren die voor de civiele bescherming aangewezen zijn, worden ingelijfd in eenheden die verblijven in kampen of kantonementen.

Hun statuut wordt door de Koning vastgesteld, op de voordracht van de Minister van Binnenlandse Zaken. De Koning bepaalt onder meer de dienstaanwijzing, de dienst en het tuchtreglement. Hun statuut mag in geen geval gunstiger zijn dan dat van de dienstplichtigen van het contingent van het leger.

De dienstweigeraars uit gewetensbezwaren of hun rechthebbenden genieten verlof, soldij en militiever-

mêmes conditions d'octroi que les miliciens en service dans les forces armées ou leurs ayants droit.

Ils jouiront dans la mesure du possible des avantages sociaux assurés aux miliciens se trouvant dans les mêmes conditions.

ART. 20.

§ 1er. — Les dispositions des lois sur la milice relatives aux sursis, au sursis extraordinaire, à la dispense, à l'exemption, à l'ajournement et à la libération sont applicables aux objecteurs visés à l'article 17.

En cas de sursis ou d'ajournement, ces objecteurs passent en la même qualité à la levée suivante.

§ 2. — Les dispositions des lois sur la milice relatives aux sursis, au sursis extraordinaire et à la dispense, sont applicables aux objecteurs visés à l'article 18.

Ces objecteurs de conscience sont reconnus aptes, exemptés, ajournés ou réformés sur les bases des critères d'aptitude physique appliquées aux miliciens. Le Service de Santé Administratif connaît de l'aptitude, de l'ajournement, de l'exemption pour cause physique ou de la réforme de ces objecteurs.

Un objecteur de conscience déjà ajourné, fût-ce avant d'avoir formulé son objection, ne peut plus être ajourné une deuxième fois et doit être soit exempté soit désigné pour le service.

En cas de sursis ou d'ajournement, ces objecteurs passent en la même qualité à la levée suivante.

En cas de dispense, ils peuvent être astreints en temps de mobilisation de l'armée aux mêmes obligations que les miliciens ordinaires mais sont affectés à la protection civile.

§ 3. — Les juridictions de milice connaissent des demandes introduites en vertu des paragraphes 1er et 2. Les dispositions des lois sur la milice, relatives à la procédure et au recours en cassation sont d'application.

§ 4. — Pour l'application des lois sur la milice aux membres de la famille de l'objecteur, le service de l'objecteur visé à l'article 18 ou la dispense de ce service sont assimilés au service militaire actif ou à la dispense de ce service.

ART. 21.

Les dispositions légales relatives à la suspension de l'exécution du contrat de travail, du contrat d'emploi et du contrat d'apprentissage en cas d'appel ou de rap-

goeding onder dezelfde toekenningsvoorwaarden als de dienstplichtigen die dienst doen in de strijdkrachten, of hun rechthebbenden.

Zoveel mogelijk ontvangen zij de sociale voordelen verleend aan de dienstplichtigen die in dezelfde omstandigheden verkeren.

ART. 20.

§ 1. — Het bepaalde in de dienstplichtwetten betreffende het uitstel, het buitengewoon uitstel, de vrijlating, de vrijstelling, de voorlopige afkeuring en de ont-heffing, is toepasselijk op de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren bedoeld in artikel 17.

In geval van uitstel of voorlopige afkeuring gaan die dienstweigeraars uit gewetensbezwaren, in dezelfde hoedanigheid, over naar de volgende lichting.

§ 2. — Het bepaalde in de dienstplichtwetten betreffende het uitstel, het buitengewoon uitstel en de vrijlating, is toepasselijk op de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren bedoeld in artikel 18.

Deze dienstweigeraars uit gewetensbezwaren worden goedgekeurd, vrijgesteld, voorlopig afgekeurd of bij reform ontslagen op grond van de keuringscriteria die toepasselijk zijn op de dienstplichtigen. De Administratieve Gezondheidsdienst neemt kennis van de goedkeuring, de voorlopige afkeuring, de vrijstelling op lichamelijke grond of het ontslag bij reform van die dienstweigeraars uit gewetensbezwaren.

Een dienstweigeraar uit gewetensbezwaren die reeds voorlopig afgekeurd werd, zelfs voordat hij zijn dienstweigering heeft medegedeeld, kan geen tweede maal voorlopig worden afgekeurd en moet ofwel worden vrijgesteld ofwel worden aangewezen voor de dienst.

In geval van uitstel of voorlopige afkeuring gaan die dienstweigeraars uit gewetensbezwaren, in die hoedanigheid, over naar de volgende lichting.

In geval van vrijlating kunnen zij, in tijden van mobilisatie van het leger, verplicht worden tot dezelfde dienstverstrekkingen als de gewone dienstplichtigen, maar worden zij aangewezen voor de civiele bescherming.

§ 3. — De militiegerechten nemen kennis van de aanvragen ingediend krachtens de paragrafen 1 en 2. Het bepaalde in de dienstplichtwetten betreffende de rechtspleging en de voorziening in verbreking is van toepassing.

§ 4. — Voor de toepassing van de dienstplichtwetten op de leden van het gezin van de dienstweigeraar wordt de dienst van de dienstweigeraar, bedoeld in artikel 18, of de vrijlating van die dienst gelijkgesteld met actieve militaire dienst of met vrijlating van die dienst.

ART. 21.

De wetsbepalingen betreffende de schorsing van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst voor werklie-den, die voor bedienden en de leerovereenkomst in

pel sous les armes, sont applicables lorsqu'il s'agit de l'accomplissement du service imposé à l'objecteur par la présente loi.

ART. 22.

Le requérant peut, à tout moment de la procédure, retirer sa demande.

Il peut également renoncer à son inscription après que la décision qui la lui accorde est devenue irrévocable.

Le retrait de la demande ou la renonciation à l'inscription sont adressés par lettre recommandée à la poste au Ministre de l'Intérieur. La demande peut aussi être retirée verbalement par l'intéressé au moment de sa comparution devant le conseil ou le conseil d'appel de l'objection de conscience.

Le retrait ou la renonciation sont définitifs.

Le retrait de la demande a pour effet de placer l'intéressé dans la situation du requérant à qui l'inscription a été refusée.

En cas de renonciation à l'inscription, l'objecteur affecté à un service non armé peut être affecté à un service armé. Celui qui était affecté à la protection civile est remis à l'autorité militaire avec le contingent dont la remise est en cours.

Si la renonciation intervient au plus tard le jour où l'objecteur doit rejoindre son unité pour accomplir son terme de service à l'armée ou à la protection civile, il est tenu d'accomplir le terme imposé aux miliciens du contingent de l'armée.

Si la renonciation intervient après le commencement du service, l'objecteur visé à l'article 18 doit accomplir à l'armée un terme égal au service qu'il lui reste à accomplir à la protection civile sans que ce terme puisse être inférieur à quatre mois.

ART. 23.

§ 1er. — L'inscription peut être annulée s'il est établi que l'intéressé a employé des manœuvres frauduleuses ou sciemment donné ou laissé donner des renseignements inexacts dans le but de l'obtenir.

Le Ministre de l'Intérieur saisit, à cette fin, le conseil de l'objection de conscience qui a accordé ou confirmé l'inscription.

La juridiction ne se prononce qu'après avoir invité l'intéressé, qui peut être assisté d'un conseil dûment mandaté, à présenter sa défense verbalement et, à défaut, par écrit. Dans tous les cas, la décision est réputée contradictoire.

§ 2. — Le conseil de l'objection de conscience compétent ne peut être saisi plus d'un an après le jour où

geval van oproeping of wederoproeping onder de wapens, zijn van toepassing wanneer het gaat om de vervulling van de dienst door deze wet aan de dienstweigeraar opgelegd.

ART. 22.

De aanvrager kan, in elke stand van de rechtspleging, zijn aanvraag intrekken.

Hij kan eveneens afzien van zijn inschrijving nadat de beslissing waarbij ze hem wordt toegestaan, onherroepelijk geworden is.

De intrekking van de aanvraag of de afstand van de inschrijving wordt bij een ter post aangetekende brief aan de Minister van Binnenlandse Zaken medegedeeld. De aanvraag kan door de betrokkene ook mondeling ingetrokken worden op het ogenblik dat hij voor de raad of de raad van beroep voor de dienstweigering uit gewetensbezwaren verschijnt.

De intrekking of de afstand zijn onherroepelijk.

De intrekking van de aanvraag plaatst de betrokkenen in de toestand van de aanvrager aan wie de inschrijving is geweigerd.

Doet de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren afstand van de inschrijving, dan kan hij, indien hij aangewezen was voor een niet gewapende dienst, voor een gewapende dienst aangewezen worden. Indien hij voor de civiele bescherming aangewezen was, wordt hij met het contingent waarvan de overgifte aan de gang is, aan de militaire overheid overgegeven.

Wordt afstand gedaan ten laatste op de dag waarop de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren zich bij zijn eenheid moet vervoegen ter vervulling van zijn diensttermijn in het leger of in de burgerlijke bescherming, dan is hij gehouden de termijn opgelegd aan de dienstplichtigen die deel uitmaken van het contingent van het leger te vervullen.

Wordt afstand gedaan na het begin van de dienst, dan moet de bij artikel 18 bedoelde dienstweigeraar uit gewetensbezwaren in het leger dienst vervullen gedurende een periode die gelijk is aan de dienst die hij bij de burgerlijke bescherming nog moet doen, zonder dat deze periode korter mag zijn dan vier maanden.

ART. 23.

§ 1. — De inschrijving kan vernietigd worden indien bewezen is dat de betrokkene bedrieglijke handelingen heeft aangewend of wetens onjuiste inlichtingen heeft verstrekt of laten verstrekken met het doel de inschrijving te bekomen.

De Minister van Binnenlandse Zaken maakt met dit doel de zaak aanhangig bij de raad voor de dienstweigering uit gewetensbezwaren die de inschrijving heeft toegestaan of bevestigd.

Het rechtscollege spreekt zich eerst uit na de betrokkene, die mag worden bijgestaan door een behoorlijk gemandateerd raadsman, te hebben verzocht zijn verdediging mondeling en, bij gebreke daarvan, schriftelijk voor te dragen. De beslissing wordt in ieder geval geacht op tegenspraak te zijn gewezen.

§ 2. — De zaak mag bij de bevoegde raad voor de dienstweigering uit gewetensbezwaren niet worden

la décision accordant l'inscription est devenue irrévocable.

Toutefois, si une action publique est intentée en raison de faits qui peuvent justifier l'annulation, ce délai est suspendu aussi longtemps qu'il n'a pas été prononcé irrévocablement sur cette action. En cas de condamnation, le délai est, en outre, prorogé jusqu'à l'expiration de deux années à compter du jour où la condamnation est devenue irrévocable.

L'annulation doit intervenir dans l'année qui suit l'expiration du délai déterminé par les deux alinéas précédents.

§ 3. — Si l'annulation est prononcée, l'intéressé est soumis au régime prévu par l'article 22, alinéa 6. Il doit, quelle que soit la durée du service qu'il a déjà accompli comme objecteur à l'armée ou à la protection civile, accomplir en qualité de milicien ordinaire un terme excédant d'une moitié celui qui est imposé aux miliciens faisant partie du contingent de l'armée.

ART. 24.

L'objecteur auquel l'inscription sur la liste a été accordée par une décision devenue irrévocable, ne peut, jusqu'au 31 décembre de l'année pendant laquelle il atteint l'âge de 45 ans :

1° remplir aucune fonction publique qui impose, même occasionnellement, la détention ou le port d'une arme;

2° détenir ou porter une arme à feu de guerre, de défense ou de chasse;

3° participer, à quelque titre que ce soit, à la fabrication, à la réparation ou au commerce des armes, ni à la fabrication ou au commerce des munitions.

Ces interdictions cessent dans le cas de renonciation à l'inscription prévu à l'article 22.

Elles sont maintenues en cas d'annulation de l'inscription par application de l'article 23.

ART. 25.

Est puni d'un emprisonnement de trois mois à trois ans l'objecteur affecté à la protection civile qui s'est soustrait à ses obligations, a refusé de participer à un service commandé ou s'est abstenu à dessein de l'exécuter.

Le coupable peut, en outre, être condamné à l'interdiction, conformément à l'article 33 du Code pénal.

aanhangig gemaakt meer dan een jaar na de dag waarop de beslissing waarbij de inschrijving wordt toegestaan, onherroepelijk geworden is.

Indien echter een publieke vordering is ingesteld wegens feiten die de vernietiging kunnen rechtvaardigen, wordt die termijn geschorst zolang terzake van die strafvordering geen onherroepelijke uitspraak is gedaan. Volgt er veroordeling, dan wordt de termijn bovendien verlengd tot het verstrijken van twee jaren, te rekenen van de dag waarop de veroordeling onherroepelijk geworden is.

De vernietiging moet worden uitgesproken binnen het jaar dat volgt op het verstrijken van de bij de twee vorige leden bepaalde termijn.

§ 3. — Wordt de vernietiging uitgesproken, dan is de betrokkene onderworpen aan het stelsel van artikel 22, lid 6. Hij moet, ongeacht de duur van de diensttijd welke hij reeds als dienstweigeraar uit gewetensbezwaren in het leger of in de burgerlijke bescherming vervuld heeft, als gewoon dienstplichtige een termijn vervullen die anderhalf maal zo lang is als de termijn opgelegd aan de dienstplichtigen van het contingent van het leger.

ART. 24.

Een dienstweigeraar uit gewetensbezwaren aan wie door een onherroepelijk geworden beslissing de inschrijving op de lijst is toegestaan, mag, tot 31 december van het jaar waarin hij 45 jaar oud wordt :

1° geen enkel openbaar ambt uitoefenen dat hem verplicht, zelfs bij gelegenheid, een wapen in zijn bezit te hebben of te dragen;

2° geen oorlogs-, verweer- of jachtvuurwapen in zijn bezit hebben of dragen;

3° niet deelnemen aan de vervaardiging of de herstelling van of de handel in wapens of aan de vervaardiging van of aan de handel in munitie, uit welken hoofde ook.

Deze verbodsbepalingen vervallen wanneer afstand wordt gedaan van de inschrijving als bepaald in artikel 22.

Zij blijven gehandhaafd wanneer de inschrijving wordt vernietigd met toepassing van artikel 23.

ART. 25.

Met gevangenisstraf van drie maanden tot drie jaren wordt gestraft de voor de civiele bescherming aangevozen dienstweigenaar uit gewetensbezwaren die zich aan zijn verplichtingen heeft onttrokken, geweigerd heeft deel te nemen aan een bevolen dienst of zich opzettelijk onthouden heeft die dienst uit te voeren.

De schuldige kan bovendien tot de ontzetting worden veroordeeld overeenkomstig artikel 33 van het Wetboek van Strafrecht.

ART. 26.

Est puni d'un emprisonnement de huit jours à six mois et d'une amende de 26 à 1.000 francs ou de l'une de ces peines seulement, l'objecteur affecté à la protection civile, qui a donné, engagé, prêté, exposé en vente, vendu ou détourné soit le matériel, soit les objets d'équipement ou d'habillement, qui lui ont été confiés, les a volontairement détruits ou détériorés ou a refusé de les restituer quand il en était requis.

Est puni d'un emprisonnement de huit jours à un mois et d'une amende de 26 à 500 francs ou de l'une de ces peines seulement, l'objecteur affecté à la protection civile, qui s'est rendu coupable d'une négligence grave dans la conservation ou l'entretien soit du matériel soit des objets d'équipement ou d'habillement, qui lui ont été confiés.

ART. 27.

Est puni d'un emprisonnement de huit jours à deux ans :

1° le requérant qui a employé des manœuvres frauduleuses dans le but d'obtenir son inscription sur la liste des objecteurs de conscience;

2° quiconque, dans le but de provoquer l'inscription du requérant, a fourni une attestation ou des renseignements qu'il savait inexacts.

ART. 28.

Les peines prévues par les articles 26 et 27 sont doublées dans le cas où les infractions visées par ces dispositions ont été commises en temps de guerre ou pendant les époques assimilées au temps de guerre par l'article 7 de la loi du 12 mai 1927 sur les réquisitions militaires.

Les infractions à l'article 25 sont, dans ce cas, punies d'un emprisonnement de deux ans à cinq ans.

ART. 29.

Les dispositions du Livre 1er du Code pénal, sans exception du Chapitre VII et de l'article 85, sont applicables aux infractions prévues par la présente loi.

Dispositions transitoires.

ART. 30.

Les dispositions de la présente loi sont également applicables aux miliciens qui sont traités comme déserteurs en vertu des lois coordonnées sur la milice et à ceux qui, ayant été incorporés dans l'armée avant la date d'entrée en vigueur de la loi, sont encore soumis à des obligations militaires ou ont été renvoyés de l'armée à la suite de condamnations prononcées pour des

ART. 26.

Met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en met geldboete van 26 frank tot 1.000 frank of met een van die straffen alleen wordt gestraft, de voor de civiele bescherming aangewezen dienstweigeraar uit gewetensbezwaren, die ofwel het materieel, ofwel de uitrustings- of kledingsstukken die hem zijn toevertrouwd, weggegeven, verpand, geleend, te koop gesteld, verkocht of verduisterd heeft, die ze moedwillig vernietigd of beschadigd heeft of die desgevorderd geweigerd heeft ze terug te geven.

Met gevangenisstraf van acht dagen tot een maand en met geldboete van 26 frank tot 500 frank of met een van die straffen alleen wordt gestraft, de voor de civiele bescherming aangewezen dienstweigeraar uit gewetensbezwaren, die zich schuldig heeft gemaakt aan ernstige nalatigheid inzake het bewaren of het onderhoud ofwel van het materieel, ofwel van de uitrustings- of kledingsstukken die hem zijn toevertrouwd.

ART. 27.

Met gevangenisstraf van acht dagen tot twee jaren wordt gestraft :

1° de aanvrager die bedrieglijke handelingen heeft aangewend om zijn inschrijving op de lijst van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren te bekomen;

2° ieder die, om de inschrijving van de aanvrager te bewerkstelligen, een attest of inlichtingen heeft verstrekt waarvan hij wist dat ze onjuist waren.

ART. 28.

De bij de artikelen 26 en 27 gestelde straffen worden op het dubbele gebracht ingeval de bij die bepalingen bedoelde misdrijven zijn gepleegd in oorlogstijd of gedurende de periodes die bij artikel 7 van de wet van 12 mei 1927 op de militaire opeisingen met oorlogstijd worden gelijkgesteld.

Overtreding van artikel 25 wordt in dat geval gestraft met gevangenisstraf van twee jaren tot vijf jaren.

ART. 29.

Het bepaalde in Boek I van het Wetboek van Strafrecht, Hoofdstuk VII en artikel 85 niet uitgezonderd, is van toepassing op de in deze wet omschreven misdrijven.

Overgangsbepalingen.

ART. 30.

Het bepaalde in deze wet is eveneens van toepassing op de dienstplichtigen die krachtens de gecoördineerde dienstplichtwetten als deserteur worden behandeld en op hen die, vóór de datum waarop deze wet in werking is getreden, bij het leger waren ingelijfd en nog aan dienstplicht onderworpen zijn of uit het leger weggezonden waren ingevolge veroordelingen, uitge-

infractions amnistiées en vertu de l'article 31, à la condition que la demande soit introduite dans le délai d'un mois à compter de la même date.

En cas d'inscription définitive sur la liste des objecteurs de conscience, le temps de service actif accompli ainsi que le temps passé au centre de recrutement et de sélection sont déduits du terme imposé en vertu de l'article 17 ou de l'article 18. Est également déduit, le temps pendant lequel l'objecteur a été détenu en exécution de condamnations prononcées pour des infractions amnistiées en vertu de l'article 31.

Dans le même cas, l'objecteur qui, à la suite de condamnations prononcées pour des infractions amnistiées en vertu de l'article 31, a été renvoyé de l'armée, cesse de se trouver dans cette situation et est traité comme il est prévu à l'alinéa précédent.

ART. 31.

Amnistie est accordée pour les infractions prévues par les chapitres IV et VI du Code pénal militaire et par les dispositions des lois particulières, relatives à la désertion, qui ont été commises avant l'entrée en vigueur de la présente loi et que le conseil de l'objection de conscience ou le conseil d'appel de l'objection de conscience reconnaît avoir été commises pour le seul motif que leur auteur avait des objections de conscience contre l'accomplissement du service militaire ou du service militaire armé.

La requête tendant à obtenir le bénéfice de l'amnistie doit être adressée par l'intéressé à l'auditeur général près la Cour militaire, par lettre recommandée déposée à la poste dans le délai d'un mois à compter du jour de l'entrée en vigueur de la loi. Elle doit préciser les infractions dont l'amnistie est demandée et, pour celles qui ont déjà donné lieu à condamnations, la date de celles-ci et les juridictions qui les ont prononcées.

L'auditeur général transmet la requête et le dossier judiciaire, avec son avis, au Ministre de l'Intérieur qui saisit le président du conseil de l'objection de conscience.

Les articles 4 à 14 de la présente loi sont applicables à l'examen de la requête.

La requête suspend les poursuites et la prescription de l'action publique résultant de l'infraction dont l'amnistie est demandée.

L'amnistie ne peut être opposée aux droits de l'Etat ni à ceux des tiers.

La requête en vue de l'amnistie vaut de plein droit demande d'objection et produit les mêmes effets que la demande prévue à l'article 3 dans tous les cas où l'intéressé est encore susceptible d'être soumis à des obligations militaires.

sproken wegens misdrijven waarvoor krachtens artikel 31 amnestie verleend is, mits de aanvraag ingediend wordt binnen één maand te rekenen van diezelfde datum.

Indien ze definitief zijn ingeschreven op de lijst van de dienstweigeraars uit gewetensbezwaren, wordt de reeds vervulde werkelijke dienstdtijd, alsmede de in het recruterings- en selectiecentrum doorgebrachte tijd afgetrokken van de termijn die krachtens artikel 17 of artikel 18 is opgelegd. De tijd gedurende welke de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren gedetineerd was ter uitvoering van veroordelingen, uitgesproken wegens misdrijven waarvoor krachtens artikel 31 amnestie is verleend, wordt eveneens afgetrokken.

In hetzelfde geval bevindt de dienstweigeraar uit gewetensbezwaren die uit het leger weggezonden is ingevolge veroordelingen, uitgesproken wegens misdrijven waarvoor krachtens artikel 31 amnestie is verleend, zich niet meer in die toestand en wordt te zijnen opzichte gehandeld zoals bepaald is in het voorgaande lid.

ART. 31.

Amnestie wordt verleend voor de in de Hoofdstukken IV en VI van het Wetboek van militair strafrecht en in de bepalingen van de bijzondere wetten betreffende de desertie omschreven misdrijven die vóór de inwerkingtreding van deze wet zijn gepleegd, en waarvan de raad voor de dienstweigering of de raad van beroep voor de dienstweigering uit gewetensbezwaren zal aannemen dat ze alleen gepleegd werden omdat de dader ervan gewetensbezwaren had tegen het vervullen van de militaire dienst of van de gewapende militaire dienst.

Het verzoek om amnestie moet door de betrokkene aan de auditeur-generaal bij het Militair Gerechtshof worden gezonden bij een aangetekende brief die, binnen één maand te rekenen van de dag waarop de wet in werking treedt, ter post wordt afgegeven. Die brief moet de misdrijven opgeven waarvoor amnestie wordt gevraagd en, voor de misdrijven die reeds aanleiding hebben gegeven tot veroordelingen, de datum daarvan en de rechterlijke instanties die ze hebben uitgesproken.

De auditeur-generaal zendt het verzoekschrift en het gerechtelijk dossier samen met zijn advies door aan de Minister van Binnenlandse Zaken, die ze bij de voorzitter van de raad voor de dienstweigering uit gewetensbezwaren aanhangig maakt.

De artikelen 4 tot 14 van deze wet zijn van toepassing op het onderzoek van het verzoekschrift.

Het verzoek schorst de vervolgingen en de verjaring van de publieke vordering die voortvloeit uit het misdrijf waarvoor amnestie wordt gevraagd.

De amnestie kan niet worden ingeroepen tegen de rechten van de Staat, noch tegen die van derden.

Het verzoek om amnestie geldt van rechtswege als aanvraag op grond van gewetensbezwaren en heeft dezelfde uitwerking als de bij artikel 3 bedoelde aanvraag wanneer de betrokkene nog aan militaire verplichtingen onderworpen kan worden.

ANNEXE I.

Nombre des objecteurs de conscience.

Année — Jaar	Nombre total Totaal aantal	Epoque à laquelle s'est révélée l'objection de conscience (1 ^{re} condamnation) — <i>Tijdstip waarop de dienst- weigering uit gewetensbezwaren aan de dag is getreden (1ste veroordeling)</i>			Langue de la procédure — Taal van de procedure		Domicile —			
		Dès le début du service — <i>Bij het begin van de diensttijd</i>	Au cours du service — <i>In de loop van de diensttijd</i>	A l'occasion d'un rappel — <i>Ter gelegenheid van een wederoproeping</i>	F	N	Anvers — <i>Antwerpen</i>	Brabant (*)	Hainaut — <i>Henegouwen</i>	Liège — <i>Luit</i>
1960	24	21	1	2	12	12	4	6	—	—
1961	23	19	1	3	11	12	2	8	5	1
1962	43	33	2	8	21	22	8	10	6	4
Totaux Totalen	90	73	4	13	44	46	14	24	11	5

(*) Agglomération bruxelloise/Brusselse agglomeratie :

1960 : 4
 1961 : 5
 1962 : 7
 —
 Tot. : 16

BIJLAGE I.

Aantal dienstweigeraars uit gewetensbezwaren.

Woonplaats						Convictions invoquées à l'appui de l'objection de conscience — Tot staving van de dienstweigerings aangevoerde overtuiging	
Limbourg — Limburg	Luxembourg — Luxemburg	Namur — Namen	Flandre Orientale — Oost-Vlaanderen	Flandre Occidentale — West-Vlaanderen	Etranger — Buitenland	Témoins de Jéhovah — Jehova's getuigen	Protestant
—	2	4	5	3	—	24	—
—	—	—	5	2	—	23	—
1	2	2	3	6	1	42	1
1	4	6	13	11	1	89	1

ANNEXE II.

Objecteurs de conscience. — Condamnations encourues.

	Condamnations — Veroordelingen								Infractions — Misdrijven			
	Premières — Eerste		Deuxièmes — Tweede		Troisièmes — Derde		Quatrièmes — Vierde					
	sans appel / zonder beroep a	sur appel / na beroep b	sans appel / zonder beroep c	sur appel / na beroep d	sans appel / zonder beroep e	sur appel / na beroep f	sans appel / zonder beroep g	sur appel / na beroep h	insubordination seulement insubordinatie alleen i	insubordination + désertion insubordinatie + desertie j	insubordination + outrages insubordinatie + smaad k	insubordination + divers insubordinatie + diversen l
1951/1960	178	11	102	22	30	4	4	—	335	15	1	—
1961	23	—	19	1	1	—	—	—	44	—	—	—
1962	42	1	23	—	1	—	—	—	67	—	—	—
Tot.	243	12	144	23	32	4	4	—	446	15	1	—

Total général : a à h = i à l = m à v = w + x = w + z + aa + bb

(*) Dans la colonne « aa » apparaît la situation à la fin de chaque année (soit, au 31 décembre 1962, 33 condamnations en cours d'exécution.) Ces chiffres n'ont été additionnés que pour établir les équations du total général.

BIJLAGE II.

Dienstweigeraars uit gewetensbezwaren. — Veroordelingen.

Peine principale — Hoofdstraf												Exécution de la peine — Tenuitvoerlegging van de straf			
m — de 3 mois / — dan 3 maanden	n 3 mois / 3 maanden	o 4 mois / 4 maanden	p 6 mois / 6 maanden	q 7 mois / 7 maanden	r 8 mois / 8 maanden	s 9 mois / 9 maanden	t 1 an / 1 jaar	u 1 an + 3 mois / 1 jaar + 3 maanden	v 18 mois / 18 maanden	w avec sursis / met uitsel	x sans sursis / zonder uitsel	y Réduction par A.R. de grâce Vermindering bij kon. genadebesl.	z Entièrement subie Volledig uitgeboet	aa En cours d'exécution (*) Nog ten uitvoer gelegd (*)	bb Lib. conditionn. ou provis. Voorwaard. of voorlopig vrij
8	28	10	186	3	5	18	85	2	6	1	350	15	218	109(*)	23
1	1	1	20	—	—	—	21	—	—	—	44	—	18	18	8
1	1	6	36	—	1	2	20	—	—	1	66	1	16	33	17
10	30	17	242	3	6	20	126	2	6	2	460	16	252	160(*)	48

Algemeen totaal : a tot h = i tot l = m tot v = w + x = w + z + aa + bb

(*) De cijfers van kolom « aa » geven de toestand weer op het einde van elk jaar (dus, op 31 december 1962, 33 nog ten uitvoer gelegde veroordelingen). De samentelling ervan heeft enkel tot doel de vergelijkingen van het algemeen totaal mogelijk te maken.